

KNUT ARILD HAREIDE:

Kritisk ja-mann vil bruke vetoretten

Kristelig Folkeparti, side 8-9

FELLESFORBUNDET:

Krever veto mot vikardirektiv!

Side 11

NYTT VETT-HEFTE OG ÅRBOK:

Gratis Vett-hefte med avisa. Kjøp også årboka!

Side 13, 20 og nytt Vett-hefte

EUROEN HJELPER IKKE MOT KRISA:

- Krona reddet Island

■ Samtidig som Hellas er i dyp økonomisk krise, er Island i ferd med å reise seg fra sin.

■ Statsgjelden ventes å være halvert innen 2014 og den økonomiske veksten ligger på 2,5 prosent. EUs enorme redningspakker for Hellas har derimot ikke hatt noen effekt.

- Det har vært viktig for oss å ha en egen valuta, forteller Islands finansminister Steingrímur J. Sigfússon til Standpunkt. **Side 4-5**

Meld deg inn med SMS

Send følgende SMS-melding
NEITILEU <DITT NAVN
OG POSTADRESSE>
til 2090 (150,- for
2011 og 2012)

Av Heming Olaussen, leder i Nei til EU
Tegning Pål Hansen, alias UKRUT.no

„Jeg vet ikke om euroen vil overleve. For hver dag som går, blir jeg imidlertid stadig mer overbevist om at den ikke bør gjøre det.“

Victor D. Norman, professor i samfunnsøkonomi og tidligere statsråd for Høyre, i Dagens Næringsliv 1. oktober 2011.

Intet tre vokser inn i himmelen

Når jeg for en gangs skyld siterer formann Mao i ei overskrift, er det fordi jeg ønsker å påpeke et utfordrende paradoks for Nei til EU. På den ene siden: Aldri har så mange vært mot norsk EU-medlemskap som nå. I den siste EU-målinga som var kjent da dette ble skrevet (6.10.), sa over 70 prosent nei til norsk EU-medlemskap. Ja-siden samlet rundt 20 prosent, vet ikke 10 prosent. Dette er det sjølsagt bare å juble over. Det er ikke ja-flertall noe sted i landet, ikke en gang blant ja-partiet Høyres egne velgere.

Man kunne kanskje tenke seg at en organisasjon med en så fundamental suksess som Nei til EU dermed ville bli oversvømt av mennesker som ønsket å bli med på suksessen? Melde seg inn eller fornye medlemskapet i Nei til EU. Bidra til å fylle opp gavekontoen vår? I det hele tatt – styrke Nei til EU som organisasjon.

Det er ikke det som skjer. Psykologien i EU-saken slår ut slik at folk ser ut til å tenke: Saken er avgjort. Men dersom det skulle tårne seg opp til en omkamp – da vil man slutte rekkene og tegne sitt medlemskap og bidra fra lommeboka.

Det er forståelig. Men det er også et problem. Ikke bare for Nei til EU, sjøl om vi gjerne vil ha både flest mulig medlemmer og mest mulig inntekter, men for hele nei-sida. Fordi det baserer seg på den forestillingen at man kan tegne brannforsikring etter at det har begynt å brenne, for å bruke en metafor.

I frontaledebatten tirsdag 4. oktober svarte Erna Solberg på en utfordring fra Sps parlamentariske leder Trygve Magnus Slagsvold Vedum. Vedum ville vite om Erna og Høyre mener det samme i dag som i 2009, da Høyre kom med det klare budskapet: «For Høyre er det viktigere å få Norge inn i EU enn det er å sitte i regjering». «Hva mener dere nå, foran 2013-valget», spurte Trygve. «Det samme», svarte Erna, «bare at vi vil vente til situasjonen igjen er moden».

Ja-sida har ikke overgitt seg, som Trond Giske har foreslått for dem. Støre og Solberg deler fremdeles samme drøm – drømmen om å fylle den «ledige stolen» i Brussel.

Så kampen om norsk EU-medlemskap er ikke avblåst. Den er bare lagt på is. Derfor trengs det stadig en aktiv kunnskapsbank og en beredskapsorganisasjon som Nei til EU. Til å analysere EUs utvikling og konsekvensene for Norge. Til å utveksle erfaringer med våre venner i Danmark, på Island og ellers i Europa. Til

å delta i debatter, skrive innlegg, produsere materiell, drive folkeopplysning. Slik at vi ikke skal bli tatt på senga om tidene raskt forandrer seg. Husk: Den samme Erna Solberg holdt på å bli kastet som Høyre-leder så seint som i 2009! Hvor fort kom ikke finanskrisa og satte ting på hodet? Hvor brått kom ikke «den arabiske våren»? I 2013 er det stortingsvalg. Vi kan få ei Høyre-regjering i perioden 2013–2017. Seks år er utrolig lang tid i politikken. Det er akkurat seks år siden sist det var ja-flertall på meningsmålingene i Norge. Intet tre vokser inn i himmelen.

Og så har vi EØS. Nei til EU vil bruke mye krefter i årene framover til å bidra til samfunnsdebatten om EØS, og å få fram alternativer til EØS-avtalen. Med basis i det historiske vetoet mot postdirektivet, kampen mot vikarbyrådirektivet, de kontroversielle sakene om alkoholreklame, bankinnskudd, anbudsforskrifter, hurtigruta, differensiert arbeidsgiveravgift, energipolitikk, kapittel 19 om landbruksimport og mange flere EØS-saker, vil vi påpeke EØS-avtalens mange negative konsekvenser for det norske samfunn. Med basis i vår egen årbok 2011/2012 (utkommer straks) og Alternativ-prosjektets hovedrapport (ventet januar 2012), samt Europautredningens NOU om EØS med mer i desember, vil vi kaste oss ut i samfunnsdebatten om alternativene. Til dette trengs det kompetanse, økonomi og organisasjon. En kunnskapsbasert folkebevegelse. Den studiesirkel-bevegelsen som nå foregår i Nei til EU er en solid begynnelse. Den må forflyttes til nei-alliansen. Fagbevegelsen på alle plan må trekkes med. Partiene må utfordres og inviteres.

Et sterkt Nei til EU er ikke bare ønskelig. Ikke bare nødvendig. Det er en absolutt forutsetning for at det er vi som skal vinne samfunnskampen om Norges frie valg til å velge vår egen vei. Motkreftene er mange og sterke som mener vi skal underordne oss Brussel i ett og alt.

Derfor er det ikke nok med 70 prosent flertall mot EU-medlemskap. Vi trenger flertall i folket for en annen retning enn den dagens EØS-avtale fører oss. I dag underlegger vi oss nesten alle diktatene fra «det myke monsteret i Brussel» som den tyske filosofen Enzensberger kaller EU. Det handler om å ta tilbake friheten og sjølstendigheten. Å re-etablere et virkelig folkestyre. Får vi fram den forståelsen håper jeg mange vil finne ut at de vil delta i Nei til EU likevel. For å påvirke sin egen framtid.

Standpunkt

TIPS OSS! Standpunkt-redaksjonen blir alltid glad for tips fra leserne. E-post: standpunkt@neitileu.no | SMS: Send NTEU tips [ditt tips] til 2030

Ansvarlig redaktør: Heming Olaussen
Redaktør: Sindre Humberset
Layout: Eivind Formoe
Redaksjon: Torunn Kanutte Husvik, Hege Lothe, Marianne Granheim Trøyflat og Dag Seierstad.

Korrektur: Elisabeth Gundersen og Kjell Arnestad.
Opplag: 34 000
Post- og besøksadresse: Storgata 32, 0184 Oslo
Kontakt oss: standpunkt@neitileu.no

Telefon: 22 17 90 20
Redaksjonen avsluttet: 12.10.2011
Medlemskap i Nei til EU koster 290,- kroner pr. år, og kan betales inn til kontonummer 7874 05 01517.

Trykkansvarlig: Datatrykk

Annonser og istikk: Ta kontakt for pris og informasjon. Budskapet i annonser og istikk står for annonsørens regning og trenger ikke være sammenfallende med Nei til EUs syn.

Utfordrende direktiv. EØS-avtalen har påtvunget det norske arbeidslivet vilkår som LO aldri ville godta da avtalen ble innført i 1992. Bildet er fra en demonstrasjon mot EUs tjenstedirektiv, som LO-kongressen beklaget ble innført i 2009.

ARKIVFOTO: SINDRE HUMBERSET

Det LO ikke visste i 1992

På representantskapsmøtet 22. juni 1992 vedtok LO mot 26 stemmer å anbefale at EØS-avtalen ble ratifisert. Da hadde EU nettopp lagt fram et forslag til *oljedirektiv* som ville rive grunnlaget bort for all nasjonal styring av olje- og gassutvinningen. Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet vedtok å ta dette direktivet inn i EØS-avtalen våren 1995 – mot stemmene til de fem andre partiene.

Det LOs representantskap ikke visste i 1992, var at EØS ville påtvinge det norske arbeidslivet vilkår som ingen tillitsvalgt ville ha godta den gang.

1. Før Norge ble medlem av EØS, hadde vi en *industrikonsekvenslov* som gjorde det mulig å stille krav til utlendinger som ville kjøpe seg inn i norske selskap. Den loven var naturligvis ikke forenlig med EØS-avtalen, og Stortinget vedtok i stedet den såkalte *ervervsloven*.

Ervervsloven ga også adgang til å stille krav til eiere som kjøpte seg inn i norske selskap – uansett om de var utlendinger eller norske borgere. Men den loven måtte også vekk fordi ESA mente den var i strid med den frie etableringsretten.

2. LO-kongressen beklaget i mai 2009 med overveldende flertall at regjering og Storting noen måneder tidligere hadde godkjent EUs *tjenstedirektiv*. Det direktivet øker konkurransen om å yte

» Hvis vikarbyrådirektivet griper inn mot innholdet i norske tariffavtaler er noe grunnleggende nytt brakt inn i EØS-avtalen.

tjenester på tvers av grenser – og dermed konkurransen mellom de menneskene som skal yte disse tjenestene.

Konkurransen øker mest for dem som på forhånd står svakest – som ufaglærte i de delene av arbeidslivet der få er fagorganisert. Der kan arbeidsgivere fristes til å ansette dem som krever minst og klager minst. Nedgangsspiraler kan fort spre seg til andre deler av arbeidslivet. Det viser erfaringer i andre land.

3. EUs vikarbyrådirektiv er til intens debatt i mange forbund og er en hovedsak på landsmøtet til Fellesforbundet i oktober. Direktivet pålegger oss å fjerne alle hindringer for bruk av innleid arbeidskraft som ikke er begrunna i såkalte «tvingende allmenne hensyn». Det er EFTA-domstolen som avgjør hvilke hindringer det er.

Både arbeidsmiljøloven og en del norske tariffavtaler legger begrensninger på bruken av innleide arbeidere. De begrensningene er i fare.

Hvis vikarbyrådirektivet griper inn mot innholdet i norske tariffavtaler, er noe grunnleggende nytt brakt inn i EØS-avtalen. Det norske avtaleverket

har til nå vært en sak for partene i arbeidslivet. Det står ingen steder i EØS-avtalen at norske tariffavtaler må vike for EØS-regler.

4. Den rødgrønne regjeringen forplikta seg i regjeringserklæringa fra 2009 (Soria Moria II) til å holde fast ved ILO-konvensjon nr. 94. Det betyr at de som leverer tjenester eller tar på seg bygge- eller anleggsarbeid for det offentlige, må garantere de ansatte lønn og arbeidsvilkår «på nivå med gjeldende tariffavtale» i bransjen, eller «det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke».

ESA godtar ikke dette og har brakt saken inn for EFTA-domstolen som har til oppgave å håndheve EØS-regelverket. Det regelverket sier ingen ting om forholdet mellom EØS-regler og ILO-konvensjoner. ILO-konvensjonene springer ut av et globalt treparts-samarbeid av avgjørende betydning for standarder i arbeidslivet over hele kloden. Det er ingen grunn til å godta at ESA og EFTA-domstolen har myndighet til å avgjøre hvilken status ILO-konvensjoner skal ha i Norge.

5. Fire dommer i EU-domstolen har siden 2008 snudd store deler av den europeiske arbeidsretten opp-ned. Grunnleggende faglige rettigheter skal heretter underordnes markedsfrihetene til EU. Dommene kan bli skjebnesvangre for styrkeforholdet mellom arbeidstakere og arbeidsgivere i en situasjon der fagbevegelsen er på defensiven i de fleste land i Europa.

EU-domstolen fastslår at ethvert selskap som jobber på tvers av nasjonale grenser, skal ha lov til å underbygge lønns- og arbeidsvilkår som fagbevegelsen gjennom faglig og politisk kamp i 3–4 generasjoner har fått etablert for innenlandske selskap. Det betyr frihet til å dumpe lønninger og arbeidsvilkår bare du har registrert selskapet ditt i et annet land enn der jobben skal gjøres.

Dag Seierstad
Varamedlem til styret i Nei til EU

» Det har vært viktig for oss å ha en egen valuta

Steingrímur J. Sigfússon

Har skjernet de fattigste. – Ved å skjerme de med lavest inntekt mot inntektskutt, opprettholder vi også kjøpekraften deres og omsetningen i økonomien, sier finansminister Steingrímur J. Sigfússon til Standpunkt.

FOTO: MAGNUS FRÖDERBERG/NORDEN.ORG

VIL IKKE HA EURO:

Krona reddet Island

Muligheten til å devaluere den islandske krona var avgjørende da Island reiste seg fra finanskrisa. Det mener landets finansminister Steingrímur J. Sigfússon.

Du husker sikkert overskriftene fra oktober 2008: «Island kan gå konkurs», «Ingen løsning på Islands krise». Finanskrisen rammet Island hardt. En etter en gikk de islandske bankene overende, arbeidsløsheten steg, mennesker gikk personlig konkurs, og mange islendinger flyktet til utlandet.

Tre år seinere har den rød-grønne koalisjonsregjeringen snudd trenden. Statsgjelden er under kontroll, arbeidsledigheten fallende og økonomien i vekst. Finansministeren på Island, Steingrímur J. Sigfússon, er ikke i tvil om at en av hovedårsakene er eierskap til egen valuta.

– Det har vært viktig for oss å ha en egen valuta, sier han til Standpunkt.

– Jeg har vært ganske frittalende når det kommer til denne saken tidligere, og jeg sier det igjen. Om vi ikke hadde hatt egen valuta, ville arbeidsledigheten vært langt høyere enn hva den er nå, sier han på telefon fra Reykjavik.

Eksporten rett i været

Mange er forbløffet over hvordan Island har klart å reise seg fra krisen i 2008. Da landet var dypest nede i den økonomiske bølgedalen, hadde staten

gjeld til langt over skorsteinen. Statsgjelden tilsvarte over 120 prosent av landets BNP, men er nå estimert å bli halvert innen 2014. Så seint som i august fullførte Island det såkalte låneprogrammet, finansiert av det internasjonale pengefondet (IMF). «En stor bragd» ifølge finansministeren, som sier regjeringen nå sikter mot overskudd på statsbudsjettet innen 2013. Den økonomiske veksten er tilbake, og er beregnet å øke med 2,5 prosent i løpet av året (2011).

Kontrasten er slående sammenliknet med land som Hellas, Irland og Italia, som nå synker stadig lenger ned i gjeldsgropa. Og ifølge finansminister Sigfússon var det muligheten til å devaluere egen valuta som var avgjørende for å få Islands økonomi på fote. Den muligheten har ikke Hellas og andre gjeldstyngede land som er med i eurosonen.

– Devalueringen av den islandske krona styrket åpenbart økonomien. Ikke minst for eksportindustrien og for konkurranseutsatt industri har det hatt stor betydning, sier han.

Han er sikker på at situasjonen ville vært mørkere uten denne muligheten.

– Men det hadde sin pris også, i form av økte kostnader for dem

som hadde utenlandske lån. Men for den generelle økonomien, og spesielt for eksport- og konkurranseutsatt industri, har det betydd mye, gjentar han.

Forklaringen er at den synkende kronkursen har gjort islandske varer billigere på det internasjonale markedet. Resultatet har blitt økt eksport, økt sysselsetting og mer penger i statskassa.

Lot bankene dø

Sigfússon er likevel forsiktig med å si hva andre land skal gjøre. Han sier Island gjorde mange feil, og langt ifra er i noen posisjon til å belære andre.

Men det er flere faktorer som skiller Island fra andre kriseland. Der EU nå bruker milliarder av offentlige kroner på å redde bankene fra konkurs, var det nettopp konkurs som ble svaret for den islandske banksektoren. I stedet for å redde de gamle og gjeldstyngede bankene, arbeider regjeringen nå med å bygge opp en helt ny banksektor. Men ifølge Sigfússon var dette aldri noe bevisst valg.

– Vi hadde rett og slett ikke noe valg, sier finansministeren. Han mener Island aldri hadde nok penger til å redde banksektoren.

– Men det kan nå vise seg å

være heldig for oss. For vi kunne ha tapt mye penger om vi i det hele tatt hadde forsøkt å redde bankene, sier han.

– Jeg sier ikke at vi gjorde det rette, eller at de andre har gjort feil. For det vi gjorde var ikke noe fritt valg. Vi kunne ikke redde bankene våre. Regjeringens jobb ble derfor å finansiere en ny banksektor. Heller ikke det var noen lett utvei, og vi betaler fremdeles dyrt for det som skjedde. Vi regner med at kostnadene for bankenes kollaps beløper seg til nesten 20 prosent av BNP. Bare Irland har hatt høyere kostnader. Men fordelene var at det gir oss en ny start. Vi får en helt ny finanssektor, som ikke er belempret med råtne lån, sier han.

Vil sikre de fattige

Han mener regjeringen har stått svært hardt på for å unngå at kuttene i offentlig sektor skal ramme befolkningen på en skjev måte.

– Helt siden regjeringen fikk flertall (april 2009 red.anm.), har vi sagt at det er umulig å løse denne krisen om man bare kutter statens utgifter eller bare øker inntekter. Vi har måttet gjøre begge deler. Vi har satt opp skatten på de høyeste inntektene og på kapitalinntekter,

og introdusert en skatt for de rike. Vi har klart å øke statens inntekter, uten å øke skatten til de med lavest inntekt. På utgiftssiden har vi beskyttet de sosiale utgiftene og kuttet mer på de generelle utgiftene, sier finansministeren som kommer fra det rød-grønne partiet, SV sitt søsterparti på Island. Han sier Island har høstet anerkjennelse for sin måte å løse krisen på hos IMF, og at de har møtt forståelse for sin strategi.

– Mitt poeng er at dette ikke bare er bra av sosiale årsaker, men at det er bra for økonomien. Ved å skjerme de med lavest inntekt mot inntektskutt, opprettholder vi også kjøpekraften deres og omsetningen i økonomien, sier han.

Et endelig tegn på at Island ser ut til å ha beveget seg ut av finanskrisen, er at landet også møter større tillit i de internasjonale finansmarkedene. I juni utstedte landet nye statsobligasjoner verd en milliard amerikanske dollar. Mottakelsen i markedet var svært positiv. En «milepæl», ifølge Sigfússon, som opplyser at Island ikke har kunnet selge statsobligasjoner siden 2006.

Av Erik Martiniussen
erik.martiniussen@gmail.com

EURO INGEN HJELP MOT KRISA:

- Hellas må lære av Island

Samtidig som Hellas er i dyp økonomisk krise, er Island i ferd med å reise seg fra sin. Hellas må lære av Island, mener professor i økonomi Erik S. Reinert.

Tre år etter at Island befant seg i knestående, er landets økonomi igjen på bedringens vei. Professor i økonomi Erik S. Reinert er enig med Islands finansminister Steingrímur J. Sigfússon (se egen artikkel) i at hovedårsaken til den forbløffende snuoperasjonen er at Island ikke er med i eurosone.

- Hovedårsaken til at Island har klart å reise seg fra krisen, er at de har hatt en egen valuta. Fordelen med egen valuta er at verdien på den automatisk synker i krisetider. Krisen fører til devaluering enten landet vil eller ikke, noe som igjen fører til at næringslivet blir konkurransedyktig igjen, sier Reinert til Standpunkt.

Industrien dør ut

Island er fremdeles i forhandlinger med Storbritannia og Nederland om 30 milliarder kroner som disse landene tapte da den private Landsbanki gikk over ende i 2008. Men til tross for usikkerheten rundt Icesave, er arbeidsledigheten synkende og statsbudsjettet i balanse. Reinert mener Hellas nå bør følge Islands eksempel og løsrive seg fra euroen.

- Island har statuert et eksempel som kan virke til fordel for andre fattige land. Eksempelet viser hvor viktig det er å ha egen valuta, selv for en økonomi med bare 250.000 mennesker.

- Ville Hellas ha vært i en annen situasjon om de hadde hatt en egen valuta?

- Ja, helt klart, sier Reinert.

- Det er en annen type krise i Hellas i forhold til Island, i forhold til hvordan krisen der oppsto, men situasjonen blir relativt lik i alle fall. Men i motsetning til Island, har ikke Hellas noen egen valuta som de kan devaluere, noe som skaper store problemer fordi industrien mister konkurransekraft, lønningene blir for høye, og eksporten dør ut, sier Reinert.

Har hatt USA som forbilde

Reinert mener eurosone er for stor og ikke tilpasset europeiske forhold. Han er ikke avvissende til en tanke om å bygge en felles valuta mellom enkelte land innenfor unionen, eksempelvis Tyskland, Belgia og Frankrike, men mener det var feil å invitere

Ut av euroen. - Etter mitt syn er det bare en ting å gjøre, slik situasjonen har utviklet seg, og det er å la Hellas gå ut av euroen, sier økonomiprofessor Erik S. Reinert.

FOTO: JARLE VINES/WIKICOMMONS

med land som Hellas, Italia og Portugal. I stedet for å få et fleksibelt system, med flere ulike valutaer, har man fått et rigid system etter amerikansk modell. Det passer ikke nødvendigvis for Europa, mener han.

- Mobiliteten og ikke minst mulighetene for mobilitet er mye større i USA enn Europa, påpeker han.

- Om man får en krise i delstaten Michigan, ja så flytter mange mennesker fra Michigan til andre delstater for å arbeide der i stedet. Den europeiske modellen har tradisjonelt vært annerledes. Her har det vært slik at når et land gjør det dårlig, så har de måttet devaluere, sier Reinert og bruker Italia som eksempel.

- Italia har alltid hatt stor statsgjeld, men tradisjonelt var den i lire og hos egne innbyggere. Når liren ble devaluert, så ble også statsgjelden devaluert, og statsgjelden sank. Dette var en mekanisme som fungerte veldig bra. Ved å frata disse landene deres egen valuta, fjernet man også fleksibiliteten i systemet.

- Hvis Hellas nå kommer i samme situasjon som Michigan, må grekerne flytte til Tyskland for å jobbe, og det er en situasjon verken grekerne eller tyskerne ønsker seg. Derfor var innføringen av euro både i økonomisk sterke og økonomisk svake medlemsland utrolig dårlig gjennomtenkt av europeiske politikere, men også av økonomene som ga dem råd om å gjøre det.

Lurt av idealisme

- Hva må Hellas gjøre for å komme ut av uføret?

- Etter mitt syn er det bare en ting å gjøre, slik situasjonen har

utviklet seg, og det er å la Hellas gå ut av euroen, sier Reinert.

- Vi som har jobbet med Latin-Amerika i mange år kjenner disse mekanismene veldig godt. Og situasjonen i Hellas likner på mange måter den Argentina var i for ti år siden, da de hadde bundet seg 1 til 1 til dollaren. Da begynte det å skje ting, akkurat som i Hellas nå. Gikk man på restaurant fikk man servert brasiliansk kjøtt, fordi argentinsk kjøtt var for dyrt. Det er akkurat de samme mekanismene som nå gjør seg gjeldende i Hellas. Lokal produksjon blir for dyrt. Vi er nødt til å la Hellas gå ut av valutaunionen, konkluderer den kjente økonomen. Han mener EU nærmest virker paralyisert i møtet med krisen.

- Du ser jo at de ikke klarer å ta noen avgjørelse, sier han oppgitt.

- Hadde de latt bankene ta noe tap for noen måneder siden, så kunne de antakelig ha stoppet denne situasjonen før det ble katastrofe, men i stedet insisterer de på at bankene skal betales tilbake til siste krone. Politikerne har latt seg forføre av sine egne gode ideer og idealistiske visjoner. Sånn sett minner dette litt om utviklingshjelpen, der hensiktene har vært sett på som så noble at man ikke lenger bryr seg om det fungerer, sier han. Han mener at bankene nå må ta et tap i Hellas, og at Tyskland og de andre kreditorer må rekapitalisere egne banker.

- Å krysse gresk økonomi, slik man nå gjør, forverrer bare situasjonen, sier Reinert.

- Det Island gjorde, da de nektet å påta seg hele den private gjelden, var helt riktig. Historien viser at gjeld av en slik størrelsesorden ikke lar seg betale. Det gjelder også den greske offentlige gjelden, sier han.

Av Erik Martiniussen

erik.martiniussen@gmail.com

KORT & GODT

Hva kommer etter euroen?

■ **Kommentator Kjetil Wiedswang** skisserer i en artikkel i DN 5. oktober noen mulige utfall, dersom euroen, eller også selve EU, bryter sammen. «For hver dag virker det uansett mer sannsynlig at EUs tradisjonelle byråkratiske styringssystem har nådd et bristepunkt, og man ser etter alternativer. Problemet er at de enten virker urealistiske eller har sider som er langt verre enn dagens Europaunion, med alle sine skavanker», heter det i artikkelen.

Alternativene er føderalstaten, som Wiedswang avviser som urealistisk, siden det ville medføre at medlemslandene måtte gi fra seg mer selvvråderett. Det andre alternativet

kaller han «prateklubben», der makt tilbakeføres til nasjonalstatene og

der det kreves enstemmighet blant medlemmene. Det mest realistiske utfallet mener Wiedswang er «at Europa faller tilbake til mønsteret som, minus de siste 60 årene, har dominert verdensdelen gjennom århundrene: Stormakter rivaliserer om innflytelse, mens mindre stater søker vekslende allianser med mektigere naboer. Den mest åpenbare ulempen med dette systemet er at det har fått folk til å fly i synet på hvedrandre.»

Norge er mer ulydige

■ **Ifølge en oversikt** EU-kommisjonen har offentliggjort, har Norge femdoblet andelen EU-direktiv som ikke har blitt innført i løpet av et halvt år. Norge har unnlatt å innføre 1,0 prosent av alle nye EU-direktiver som skulle ha vært på plass, melder ABC Nyheter 29. september. For et

halvt år siden var det bare 0,2 prosent av direktivene som ikke var innført.

Enda verre for EU er det at også EU-landene skulker unna. Omfanget av regelsvikt bryter grensa på 1,0 prosent, og øker fra 0,9 prosent til 1,2 prosent på den siste oversikten over alle 27 medlemsland.

EU vil ha veto over grensekontroll

■ **EU-kommisjonen** foreslår å frata EU-landene suverenitet over grensekontrollen, opplyser NTB 5. september. Forslaget innebærer at medlemslandenes regjeringer ikke lenger skal kunne treffe beslutninger om grensekontrollen på egen hånd.

Det skal fortsatt kunne være to ulike mekanismer for å gjeninnføre grensekontroll. Den ene gjelder dersom et land vil innføre kontroll for å hindre fotballpøbler og liknende. Da må forslaget om grensekontroll fremmes

av kommisjonen, og så må det godkjennes av et kvalifisert flertall av medlemslandene. Den

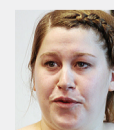
andre prosedyren gjelder ved uforutsette hendelser, som naturkatastrofer og epidemier. Medlemslandene kan i slike tilfeller innføre grensekontroll, men bare for inntil fem dager. En forlenging innebærer at EU-kommisjonen må koples inn, som i den første prosedyren.

VARME ORD & STIKK I SIDA

■ **Standpunkt vil i dette nummeret introdusere utdeling av Varme ord og Stikk i sida.**

Varme ord

Torunn Husvik og Boye Ullmann

Begge har gitt avgjørende bidrag til veto-vedtak mot EU-direktiv; Torunn til Ap-landsmøtets nei til postdirektivet, Boye til Fellesforbundets nei til vikarbyrådirektivet. Utrolig bra jobbing!

Stikk i sida

Jan Tore Sanner

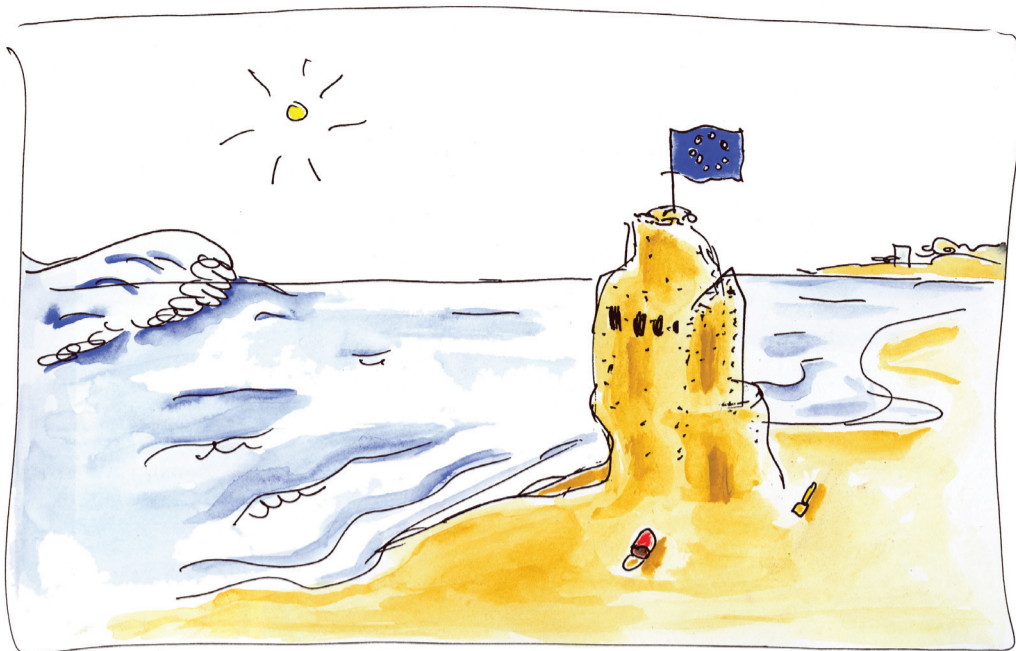

Stikk i sida går til Høyre-nestleder Jan Tore Sanner. En varm forsvarer av EU og euro. Så varm at han helst ser at Norge skifter til euro. Han mente det i 2007. Nå heter det at «Høyre har ikke tatt standpunkt». Slik taler en vaskeekte opportunist.

Å krympe gresk økonomi, slik man nå gjør, forverrer bare situasjonen

Erik S. Reinert, professor i økonomi.

ROBERT NYBERG

KOMMENTAR

Monnet-metoden

■ **Kommentator** Kjetil Wiedswang er ein av få norske medlemer i den europeiske kosmopolittiske eliten, og han er sjølv sagt ein glødande føderalist. I kommentaren «Konjakkmetoden» i Dagens Næringsliv 1. oktober viser han at det ikkje hindrar han i å vere forbilledleg open og ærleg.

«EU og euroen vakler. For 60 år siden skapte konjakkhandleren og stjernediplomaten Jean Monnet et nytt system for å styre Europa. Nå virker det ikke lenger,» heiter det i kommentaren.

«Varme EU-entusiaster innrømmer iblant at Europaunionen dessverre har visse udemokratiske og elitistiske trekk, men at man mener det godt i Brussel og stadig jobber med saken. Sannheten er at EU ikke er blitt slik, men født slik.»

Wiedswang siterer Jean-Claude Juncker, statsminister i Luxembourg, som gjer greie for metoden slik: «Vi beslutter noe, lar det ligge og slenge og venter og ser hva som skjer. Hvis ingen begynner å bråke – folk flest vet jo ikke vet hva som er blitt besluttet – så fortsetter vi skritt for skritt, inntil det er umulig å snu.»

Uforståelige vedtak

«Monnet ønsket frihandel og europeisk samling. Metoden var å pakke alle beslutninger inn i teknokrati og byråkrati, la politikerne beslutte noe de ikke (og i hvert fall ikke velgerne deres) forsto noe særlig av og så bygge sten på sten. [...] Monnets metode var å overlata mest mulig makt til et stadig voksende byråkrati, å bryte ned ferden mot europeisk samling i talløse små skritt – og å snakke minst mulig om hvor det var man var på vei.»

Wiedswang skriv vidare at Monnet-metoden bygger på fransk byråkratkultur. «Britene har aldri likt den. Nordmenn har reagert med nasjo-

Helt i bronse. Jean Monnet var ein av opphavsmennene til det som vart EU. Metoden var å pakke inn avgjerder i byråkrati slik at folket ikkje skulle oppdage kva som var på gang. Det fungerte i femti år.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

nal ryggmargsfølelse og sagt nei to ganger. Svenskene har hatt tilpasningsproblemer. Da franskmenn og nederlendere i 2005 sa nei takk til en ny 'grunnlov' for EU, som i klart språk forklarte unionens ambisjoner, var Monnet-metoden igjen redningen. Alternativet ble Lisboatraktaten, en tekst som sier omtrent det samme som grunnlovsutkastet, men som er absolutt uleselig.»

Risikabel strategi

Wiedswang meiner metoden, som fungerte godt då EU-grunnlova vart vraka av folket, ikkje klarer å handtere ei krise som utviklar seg så fort som euro-krisa gjer.

«Kanskje er Monnet-metoden pensjonsmoden. Kanskje vil folk i vår verdensdel nå få klarere valg mellom 'mer Europa' eller tilbaketrekning og splittelse. Noen vil juble. For andre vil det være en sår avskjed,» skriv Wiedswang.

«Nesten alt det stygge det går an å si om Méthode Mon-

net er sant, men den har virket. Den har skapt et historisk europeisk samarbeid og det har skjedd på en langt fredeligere måte enn alle tidligere fremstøt i samme retning.»

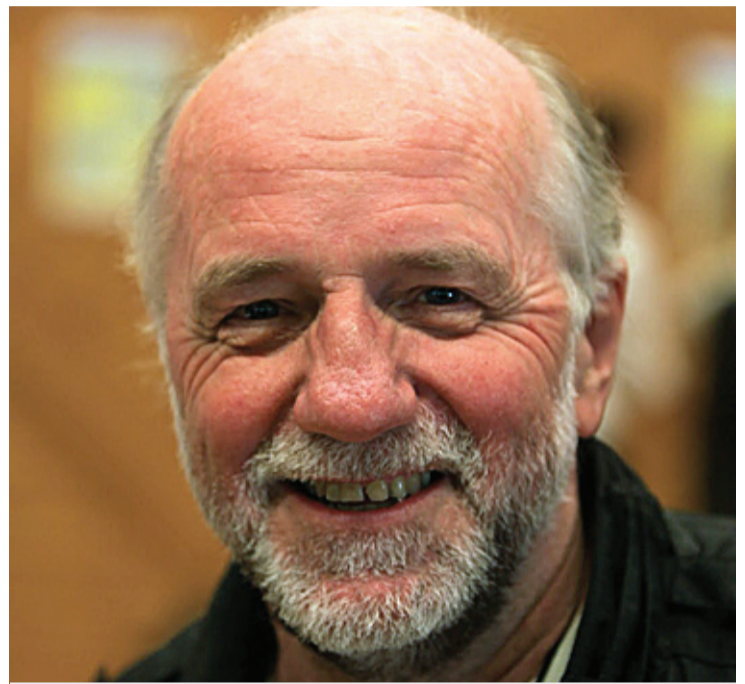
Wiedswang har utan tvil rett i at dette har vore gjort i beste mening, og andre måtar å samle Europa på har vore verre. Men den europeiske eliten som står bak, har med vilje manipulert samfunnet slik at dei skal kunne styre det i retning av stadig tettare integrasjon, noko folket i medlemslanda ikkje ønskjer. Det er risikabel framferd. Tidlegare EU-kommissær Günther Verheugen sa ein gong noko i retning av at innføringa av euroen måtte verte det siste store integrasjonsprosjektet EU gjennomførte utan folket sin medverknad. Kanskje angrar nokre av dei nett no på at dei gjorde det?

Av **Sindre Humberset**

sindre.humberset@neitileu.no

HEMING TEK ATTVAL:

Lengst sitjande leiar

Klar for 2012. Heming Olausen ventar at dei viktigaste sakene i 2012 vert euro-krisa og EØS-debatt. Han ser fram til eit spanande år.

FOTO: PER HAUG

Dersom landsmøtet gjev Heming Olausen fornya tillit, vert han den lengst sitjande leiaren i Nei til EU nokon gong.

Heming gjekk på som leiar på landsmøtet i 2004, og ingen andre leiarar i Nei til EU har vorte attvalde så mange gonger.

– Tatt i betraktning at eg i 2004 knapt visste kva eg gjekk til, og var ukjend både for dei fleste i Nei til EU og for dei fleste i Noreg, har dette vore eit lite eventyr for meg, seier Heming.

– Det har vore eit privilegium, og utruleg spanande og viktig. Eg har fått lære enormt og fått bruke av dei eigenskapane eg har tileigna meg gjennom eit langt liv, til beste for ei sak eg berre vert meir og meir oppteken av og trur meir og meir på. Ikkje at eg nokon gong har vore i tvil. Eg var aktiv både i 1972 og 1994, men auka innsikt i kva interesser EU tener, har gjort meg enda meir overtydd om at det norske folket er eit usedvanleg klokt folk.

Stor utvikling

I løpet av dei åra Heming har vore leiar, har EU-debatten i Noreg endra seg mykje.

– Samarbeidet vårt med fagrørsla har utvikla seg kraftig, og det er veldig moro. Eg opplever at Nei til EU er vel ansett i det politiske miljøet, og det er utruleg spanande å verte kjende med alle dei flotte menneska i

heile landet. Det har vore mykje arbeid og mykje moro, slår Heming fast.

Spanande tider framover

Trass i at det neppe ventar ein ny medlemskapsdebatt med det første, trur ikkje Heming det vert keisamt å vere Nei til EU-leiar.

– Vi har jo eit historisk forsprang med over 70 prosent nei, så det må skje noko heilt radikalt om medlemskapsprosjektet skal verte aktuelt på kort sikt, slår han fast.

– Dei to viktigaste tinga framover er å følgje med og analysere krisa i EU. Særleg med tanke på kva konsekvensar krisa får for vanlege folk i EU-landa. Men også korleis EU-leinga no brukar krisa for å ta mange steg i retning av ei statsdanning.

– Den andre hovudsaka framover vil vere EØS-avtalen. Der har vi no nådd eit heilt nytt nivå i debatten, med eit historisk første veto, sterkt aukande EØS-skepsis i fagrørsla og eit regjeringsoppnemnt utval, som legitimerer ein EØS-debatt i Noreg. Vi står foran eit veldig spanande år.

Av **Sindre Humberset**

sindre.humberset@neitileu.no

Medieblikk

Av Sindre Humberset

■ Den tidlegare tyske kanslaren **Gerhard Schröder** illustrerer regelen om at uansett spørsmålet, er

svaret alltid meir union. «Fra EU-kommisjonen burde vi lage en regjering under tilsyn av Europaparlamentet. Og det betyr **'United States of Europe'**», seier den pensjonerte politikaren ifølgje Aftenposten 6. september. «Krisen i markedet har gjort det helt klart at vi ikke kan ha en felles valuta uten en felles økonomi - og sosialpolitikk. Vi blir nødt til å gi opp nasjonal suverenitet.» Schröder ser berre eitt lite problem for å kunne realisere denne planen: «**Storbritannia** forårsaker de største problemene. De er ikke med på Euro-samarbeidet, men allikevel ønsker britene alltid å være med på å designe et europeisk økonomisk område. Det fungerer ikke», slår han fast. Elles er det vel ikkje akkurat eit folkekrav i dei andre europeiske landa heller å opprette Europas foreinte statar?

■ Vanskane for **Europa-bevegelsen** tek visst aldri slutt. Standpunkt har tidlegare meldt om dårleg

økonomi og interne vanskar, mellom anna symbolisert ved avgangen til generalsekretær Trygve G. Nordby. No går det frå vondt til verre, ifølgje artikkelen «**NHO struper ja-siden**» i Dagens Næringsliv 22. september. I løpet av dei to neste åra skal bidraget frå NHO kuttast **frå 2,5 millionar til ein million** i årleg støtte. «Nå må vi kutte kraftig i våre fra før begrensede ressurser, og vi bli nødt til å legge om måten vi arbeider på,» seier ein skuffa **Paal Frisvold**, leiar i Europa-bevegelsen. «Grunnen til at vi reduserer bidraget til Europa-bevegelsen er at NHO vil redusere medlemskontingenten bedriftene betaler til NHO,» seier direktør for næringspolitikk i NHO, **Petter Haas Brubakk**. DN-journalisten nemner så at bidraget til ja-organisasjonen vert kutta langt meir enn NHO-kontingenten. «Når NHOs inntekter reduseres, må vi konsentrere midlene rundt kjerneaktiviteten vår, **og det er ikkje Europa-bevegelsen**,» slår NHO-direktøren fast.

■ Trass i at økonomien snart går på ein stor smell, virkar ikkje **Europa-bevegelsen** å vere så opptekne av å auke inntektene sine frå medlemsverving. 10.

oktober sende dei ut følgjande Twittermelding: «**Bli medlem av Europa-bevegelsen. Gratis ut året!**» Ein som

følgjer dei på Twitter foreslo eit tillegg som vil gjere tilbodet enda betre: «Og få pengene tilbake om EU klapper sammen.» Ja-rørsla tok framlegget sporty. «Vi er såpass sikre på at det ikke skjer, at fint kan love deg det :)». I og med at det er **gratismedlemskap** det dreier seg om, er ikkje den økonomiske risikoen ved ein slik garanti den heilt store. Noko som kanskje reflekterer tilliten ja-folket har til **overlevingssjansen til unionen**. Og samanlikna med EU framstår sjølv Europa-bevegelsen som ein veldriven og økonomisk sunn organisasjon.

■ **Europa-bevegelsen** skal no opprette Nord-Noreg-kontor i Tromsø. **Susanne Watterud** er nyttilsett ved kontoret, og ser fram til å starte. «De største utfordringene Europa-bevegelsen møter i Nord-Norge mener jeg er **arven fra EU-kampen i 1994**. I både Nordland Troms og Finnmark var nei-andelen av folkeavstemningen både i 1972 og 1994 over 70 %. Dette var og er noen av de klareste nei-fylkene. Utfordringen her er derfor stor. Her må vi ta et oppgjør med mytene nei-siden har skapt og mangelen på (fornyet) kunnskap om forholdet EU/Norge», seier ho til europavegelsen.no 5. september. Standpunkt ønskjer lukke til i det vi tippar vert ein **krevjande jobb**.

■ Statsminister **Silvio Berlusconi** i Italia klarer åleine å setje arbeidet med å redde euroen i fare. Ifølgje e24.no

16. september har Berlusconi omtalt den tyske kanslaren **Angela Merkel** på ein grovt fornærmande måte. Merkel skal ifølgje Berlusconi vere ei «Culona inchiavabile», noko som i e24.no si noko vaska omsetjing tyder «et menneske med **fet rumpe som det ikke går an å ligge med**». Karakteristiken skal ha vorte plukka opp av journalistar som avlytta ein samtale mellom Berlusconi og **halliken** som skaffar prostituererte til festane som den italienske statsministeren arrangerer (!).

■ **Dansk Folkeparti** er heller ikkje redde for å provosere. No vil det EU-kritiske partiet ha **pant i den greske ferieøya Kos** for å halde fram med å støtte redningspakkane for å hindre at Hellas går konkurs. «Vi kan godt forstå at Hellas

ikkje kan stille garanti i form av rede pengar. Men då kan vi jo til dømes få Kos i pant, og når Hellas så går

statskonkurs kan vi få **turistinntektene** for låna. Det er eit seriøst bodskap pakka inn i litt humor,» seier EU-parlamentarikar **Morten Messerschmidt** frå Dansk Folkeparti til BT.dk 14. september.

■ Om dei meir velstående EU-landa no meiner kostnadane med å redde euroen vert for høge, kan hjelpe likevel kome, om enn frå meir uventa hald. Dei såkalla **BRICS-landa**, Brasil, Russland, India, Kina og Sør-Afrika vurderer no å gje **naudhjelp til EU** for å hjelpe unionen ut av krise, melder NRK 14. september. Ifølgje NTB skal også Italia ha vendt seg til Kina med **bøn om hjelp**.

■ **Flaggnytt** kan verte ein føljetong i Medieblikk-spalta. Som meldt i førre nummer har EU stadige

vanskar med flaggrelaterte spørsmål. Denne gongen er det den tyske EU-kommissæren **Günther Oettinger** som har vakt oppsikt med eit framlegg om at EU-land som ikkje passar økonomien sin kan få flagget sitt senkt til **halv stang** utanfor Berlaymont-bygget til EU-kommisjonen i Brussel. «Det ville berre vere ei symbolsk handling, men den ville hatt stor avskrekkende effekt,» seier Oettinger ifølgje Sveriges Dagblad 14. september. Framlegget vakte sterke reaksjonar. Ein blogger på Financial Times førestilte seg «ein glidande skala i flagginga, med toppelven i klassa Estland på topp (gjeld på 6,6 prosent av BNP) og så dei andre landa gradvis lågare ned til Hellas (143 prosent gjeld) som heng **nesten heilt nede ved bakken**».

Ikkje alle tok framlegget frå Günther Oettinger med **like mykje humor**. Ikkje mindre enn **151 EU-parlamentarikarar** skreiv under på eit kravbrev om at Oettinger anten ber om orsak eller går av. «Våre innbyggjarar er stolte over å sjå flagga sine vaie side om side – og med same verdi – som flagga til sine EU-vener. Den som foreslår noko anna har mislukkast med å forstå kva dei **europeiske ideala** handlar om og er ueigna til å vere EU-kommissær,» skriv dei i brevet.

NETTIPS

Denne gang presenterer Standpunkt en offisiell EU-nettside og to EU-kritiske. Totalt sett tror vi et besøk på disse tre sidene vil gjøre de færreste til EU-tilhengere.

Det polske EU-formannskapet <http://pl2011.eu/en>

Det roterende formannskapet i EU skifter hvert halvår. Fra 1. juli var det for første gang Polens tur til å ta lederskap for EUs utvikling det kommende halvåret. På nettsidene til det polske EU-formannskapet presenteres de viktigste prioriteringene for perioden fra 1. juli 2011 og ut året.

De er: 1) «Et mer velfungerende indre markedet for å styrke veksten i Europa». 2) «Et tryggere Europa – energi, mat og sikkerhet». 3) «Et Europa med større åpenhet.» Det vil være en overdrivelse å kalle nettsiden frisk og fin, men den er nøktern og grei og med mye lesestoff for den interesserte.

Tenketanken Open Europe <http://www.openeurope.org.uk/>

I det siste har den europeiske fagbevegelsen mobilisert kraftig mot europakten og høyredreiningen i EU. En snar visitt på nettsidene til ETUC viser bilder, plakater og slagord fra massive anti-EU-demonstrasjoner norsk presse knapt nevner med et ord. En mengde taler og artikler om fagbevegelsens skuffelse over utviklingen i EU ligger lett tilgjengelig, samt faktaark, videosnutter med mer. Totalt sett gir nettsidene et godt innblikk i den økende skepsisen mot EUs utvikling som nå gjør seg gjeldende i europeisk fagbevegelse. På den bakgrunn anbefales nettsidene til Standpunkts lesere.

EU og verden <http://www.euogverden.dk/>

Den danske Folkebevægelsen mod EU har holdt det gående i en årrekke og påført ja-eliten i Danmark opptil flere nese-styvere. De har nå etablert en kampanjeside som handler om EUs rolle i verden, der man setter kritisk søkelys på den globale funksjonen til supermakten EU. Nettstedet gjør ikke noe forsøk på å framstå som nøytralt, men er et reelt kampskrift mot EU. Nettsiden har en småfiks ordning med banner som flyter over skjermen og vil være av interesse for norske nei-folk med ønske om å lære om supermakt-EUs gjøren og laden.

PÅ NETT MED NEI TIL EU

Kritisk ja-mann. KrF-leiar Knut Arild Hareide framhevar eit massivt byråkrati, store problem knytt til euroen og vanskar med å finne formen på samarbeidet. Han er likevel EU-tilhengar.

FOTO: MARIANNE GRANHEIM TRØYFLAT

KRF-LEIAR KNUT ARILD HAREIDE VIL HA FLEIRE VETO:

Vil setja foten ned

Den nye leiaren i Kristeleg Folkeparti ser fram til å koma på landsmøte i Nei til EU. Han er open for diskusjon når som helst, men klar på at EU må møte ei sterkare røyst frå Noreg.

– Det er sterkt beklageleg at vi aldri har brukt vetoetten. Hadde vi brukt den mulegheita, hadde avtalen stått langt sterkare i dag, meiner leiaren i Kristeleg Folkeparti, Knut Arild Hareide.

Han helsar debatten om EØS-avtalen velkomen, men meiner hovudproblemet er manglande bruk av det handlingsrommet som finst. KrF er for EØS-avtalen, og Hareide grunnjer dette med ein kombinasjon av å kunne verne om viktige næringer som landbruk og fiskeri, samstundes som ein har eit positivt samarbeid med EU-landa.

EØS-synet det same

EU sitt mediedirektiv gjer at Noreg truleg må godta alkoholreklame på norske tv-skjermar. Men erfaringa med det omstridde direktivet har ikkje fått KrF-leiaren til å endre synspunkt på avtalen. Trass i at KrF kravde unntak for alkoholpolitikk ved inngåinga av EØS-avtalen i 1992.

– Nettopp derfor har det vore så viktig å jobbe mot innføring av mediedirektivet, understreker han.

– Men er det ikkje urovekkjande å sjå at EØS-avtalen fungerer på ein slik måte at ein er nøydd til å godta politikk som eit stort fleirtal av det norske folket og to av tre regjeringsparti er imot?

– Det viser berre kor viktig det er med påverknadsarbeid. Som miljøvernminister hadde eg ein god dialog med EU-systemet, og Dagfinn Høybråten hadde også i si tid suksess med det nordiske alkoholinitiativet overfor EU. Og så må vi setja foten ned i ein-skildsaker.

Rufsete EU-hav

Hareide er uroa for utviklinga i EU. Han viser særleg til den aukande arbeidsløysa.

– I enkelte EU-land står over 20 prosent av folket utan arbeid, og ungdomsarbeidsløysa er opptil det dobbelte. Eg er uroa over at ein så stor del av

den oppveksande generasjonen i Europa opplever så krevjande tider. Noreg er økonomisk ei stille øy, men havet utanfor er rufsete, konstaterer politikaren som nyleg har fått presentert statsbudsjettet.

Knut Arild Hareide er framleis sjølv tilhengjar av norsk EU-medlemskap. Han meiner EU har spelt ei viktig rolle som fredsbyggjar og utjamnande kraft mellom Vest- og Aust-Europa, men synes likevel det er heilt uproblematisk å leie eit nei-parti.

– KrF sitt standpunkt står fjellstøtt, og eg har ingen ambisjonar om å endre på det, forsikrar han.

Og EU sine utfordringar blir ikkje underslått. Hareide framhevar eit massivt byråkrati, store problem knytt til euroen og vanskar med å finne formen på samarbeidet. Dette er noko av det KrF-leiaren ønskjer å diskutere når han vitjar landsmøtet i Nei til EU i november.

– Kor tett skal eit internasjonalt

samarbeid vera? Kva er gode einingar? Her finn vi ein parallell til debatten om kor mange kommunar vi skal ha i Noreg, meiner stortingspolitikaren frå Akershus.

Alternativ til EØS

Det er godt kjent for Kristeleg Folkeparti at Nei til EU har sett alternativ til EØS-avtalen på dagsorden. Men partileiaren fryktar ikkje debatten.

– Det er ikkje mi tilråding å seia opp EØS-avtalen, og eg er sikker på at Noreg hadde vore EU-medlem om det ikkje var for den. Men trur eg at eg har ei så dårleg sak at eg ikkje taklar open diskusjon, har eg jo eit problem, konkluderer han.

Hareide har alltid satt pris på gode debattar. Han voks opp med mor som var i KrF og far som tilhørte Senterpartiet. Dette skapte mange diskusjonar rundt kjøkkenbordet på Bømlo, noko som etter kvart førte ynglingen inn i kommunestyret.

Han starta som lokalpolitikar i 1991, men minnest ikkje at han var særleg oppteken av EU-spørsmålet. Derimot deltok han aktivt i studentpolitikken, og enda etter kvart opp som politisk

rådgevar for utdanningsminister Jon Lilletun i Bondevik 1-regjeringa.

Han vart også Noregs yngste statsråd nokonsinne da han vart utnemnt til miljøvernminister i 2004 berre 31 år gammal. Bondevik 2-regjeringa gjekk av i 2005, men Hareide er altså no inne på Stortinget og vart valt til leiar av Kristeleg folkeparti på landsmøtet i april i år.

Tilbakelent

Hareide meiner KrF og Nei til EU har ein god dialog og seier han er oppteken av at det skal halde fram slik, sjølv om han i prinsippet er ja-mann. Og eigentleg er han berre glad medlemskapsspørsmålet ikkje er aktuelt.

– Det som skil meg mest frå Nei til EU, er at eg har eit meir avslappa tilhøve til saka. Det er andre ideologiske spørsmål som opptek meg meir. Eg er nøgd med at EU-spørsmålet ikkje står på dagsorden i dag. Nei til EU spelar ei viktig rolle i så måte, slår han fast.

Av Marianne Granheim Trøyflat

marianne.troyflat@neitileu.no

Det er sterkt beklageleg at vi aldri har brukt vetoetten. Hadde vi brukt den mulegheita, hadde avtalen stått langt sterkare i dag

KRF-FYLKESLEIARAR:

Nei til EU, tja til EØS-alternativ

Fylkesleiarane i KrF er samstemte om veto mot mediedirektivet, og dei seier nei til EU. Korleis EØS-avtalen skal praktiserast, er det meir usemje om.

Standpunkt har vore i kontakt med fylkesleiarane i Kristeleg Folkeparti og stilt spørsmål om EU-medlemskap og alternativ til dagens EØS-avtale, i lys av dei aktuelle EØS-sakene som får konsekvensar for nokre av hjertesakene til partiet.

Veto mot mediedirektivet

Dei fem fylkesleiarane vi fekk svar frå før avisa gjekk i trykken, var heilt samstemte i at alkoholreklame på norsk fjernsyn framleis må vere forbode. Olav Moe, leiar i Østfold KrF, får støtte frå fylkesleiarane i Hordaland, Aust-Agder og Nordland i at regjeringa bør bruke reservasjonsretten mot EUs mediadirektiv. Det er dette direktivet som truar det norske forbodet mot alkoholreklame på fjernsynet.

– Ja. Slik jeg ser det, er Norge altfor rask med å implementere EU-regler på de aller fleste samfunnsområder. Vi må bli mer selvstendige overfor EUs direktiver, og helt klart bruke reservasjonsretten på dette området, svarar Olav Moe til Standpunkt.

Espen Agøy Hegge, fylkesleiar i Sør-Trøndelag KrF, kan ikkje svare på veto-spørsmålet.

– Jeg har ikke har satt meg godt nok inn i mediedirektivet eller gjort et dypdykk i EØS-regelverket. Jeg er imidlertid opptatt av at når EUs politikk er på kollisjonskurs med viktig nasjonal politikk, så må nasjonal politikk ha forkjørsrett. Jeg vil at vi fortsatt skal ha forbud mot alkoholreklame på norske TV-kanaler, uavhengig om de er plassert i Norge eller i utlandet, og jeg synes det var et godt grep å gjøre tobakk mindre synlig i butikkene.

Alternativ til EØS-avtalen

I tillegg til mediedirektivet, har EFTA-domstolen avgjort at det norske forbodet mot synlege tobakkvarer i butikkane er i strid med EØS-avtalen. Dette er også ei av KrF sine kjernesaker.

– Korleis påverkar mediedirektivet og avgjerda om at tobakk igjen må vere synleg i butikken ditt syn på EØS-avtalen? Ser du alternative utformingar av denne avtalen?

– Dette er et «langvars-spørsmål». Jeg mener at vi bør opprettholde EØS-avtalen, men skulle vi bli påtvunget regler som fratar oss suverenitet på viktige områder, må vi vurdere løsere og mindre forpliktende samarbeidsformer, seier Olav Moe i Østfold KrF.

Fylkesleiarar. Øvst frå venstre: Egil Hitland, Nordland; Kristian Helland, Hordaland; Olav Moe, Østfold; Ove Gundersen, Aust-Agder og Espen Agøy Hegge, Sør-Trøndelag. FOTO: KRF

Kristian Helland, fylkesleiar i Hordaland KrF, ønskjer ein gjenomgang av EØS-avtalen.

– Eg har innerst inne forståing for at vi burde gå grundig gjennom EØS-avtalen og vurdere om avtalen framleis tener landet vårt. Det er uråd å seia på førehand om det er alternative ordningar Noreg kunne få på plass i forholdet til EU, men eg trur det hadde vore nyttig og interessant om norske styresmakter hadde våga ein slik open gjenomgang, svarar han.

Fylkesleiar Ove Gundersen i Aust-Agder KrF vil også utfordre grensene for EØS-avtalen:

– Jeg mener Norge så langt det er mulig bør strekke reservasjonsretten på områder som er sentrale for vår norske virkelighet. Å vurdere alternativer til EØS-avtalen er et omfattende spørsmål, som jeg heller ikke er kompetent til å besvare i detalj. Avtalen er god for Norge på mange områder, men slår uheldig ut på andre. Da mener jeg det er viktig å ikke legge seg flat for krav fra fra EU, slik Norge så langt har vært litt for tilbøyelig til.

Egil Hitland, fylkesleiar i Nordland KrF, ser ikkje behovet for alternativ til EØS-avtalen.

Nei til EU

På spørsmålet om Noreg bør søke medlemskap i EU, er dei fem heilt samstemte.

– Norge er ikke tjent med et medlemskap. Som medlemsland ville Norge bli trekt mer direkte inn i de økonomiske problemene som EU opplever til stadighet. Norge har en robust økonomi som vi må sørge for å

ta vare på og holde kontrollen over selv, i den grad det er mulig i en globalisert verden. Jeg er for øvrig usikker på om vi kunne beholde kontrollen over våre naturressurser ved et eventuelt EU-medlemskap, svarar Olav Moe i Østfold KrF.

– Det andre viktige aspektet er at vi ved et medlemskap trolig ville fått svært lite gjennomslag i de besluttede fora i EU.

Fylkesleiar Hegge i Sør-Trøndelag meiner også Noreg ikkje bør søke EU-medlemskap:

– Jeg mener det er prinsipielt feil å gi opp nasjonal suverenitet og beslutningsmakt til en overnasjonal institusjon som EU på så mange viktige områder. Beslutninger skal alltid tas på det lavest hensiktsmessige nivået.

– Noreg bør ikkje søkje medlemskap i EU. Slik EU framstår ser det for meg ut til at heile EU-fellesskapet er rysta i grunnvolane. Landet vårt bør ikkje gå inn i ein union som er så sentralstyrt som EU er, og som i mange forhold fungerer så dårleg som EU faktisk gjer, svarar Helland i Hordaland KrF.

Gundersen i Aust-Agder er prinsipielt mot å oppgje suverenitet til eit overnasjonalt organ.

– Nei. Jeg mener Norge skal være en selvstendig nasjon i så stor grad som mulig i en globalisert verden. Jeg ser ikke behov for å være del av dette fellesskapet.

Egil Hitland i Nordland KrF svarar også nei og framhevar at Noreg har større handlingsrom utan medlemskap.

Av Sindre Humberstet
sindre.humberstet@neitileu.no

Selvangivelse om EU

■ Også denne gang presenterer Standpunkt 9 nei og 1 ja til norsk EU-medlemskap.

■ Kilden for samtlige utsagn er siste side i Dagsavisen, som spør: «Bør Norge inn i EU?»

«Nei, nei, nei, nei. Det er sannelig nok at EU kommer inn i Norge.»

Geirr Lystrup, visesanger og forfatter, 17.09.11

«Nei, da»

Øyvind Sagåsen, tegneserieskaper, 21.07.11

«Nei.»

Nina Ossavy, skuespiller, manusforfatter og regissør, 23.08.11

«Nei.»

Bår Stenvik, journalist og forfatter, 08.09.11

«Nei.»

Eva Dahr, regissør, 22.09.11

«Nei, en kapitalistisk union er ikke noe for meg. Men vi er jo kapitalister her også.»

Hanne T. Asheim, tekstforfatter, komponist og artist, 25.08.11

«Nei. Fred og stabilitet i Europa blir ikke påvirket av om Norge er med eller ikke. Det er neppe våre europeiske naboer som trenger økonomisk solidaritet. Samtidig som jeg ser at EU gjør mye bra på miljøfronten. Men jeg tror at kompromisser blir dårligere jo større kulturelle forskjeller de spenner over.»

Webjørn S. Espeland, programleder i Reiseradioen på NRK, 23.06.11

«Nå skal jeg egentlig ikke uttale meg så mye om politikk, men ved de foregående folkeavstemningene har jeg stemt nei.»

Knut Haanes, fungerende barneombud, 07.07.11

«Jeg skjønner ikke spørsmålet, for det er ingen som vil ha oss inn i EU (ler)»

Rune Gerhardsen, ordfører kandidat i Oslo (Ap), 10.09.11

«Ja. Jeg synes det er noe småekelt ved hvordan vi sitter her alene midt under en global finanskriser og ikke deltar i Europas framtid, men overlater det til andre.»

Andre Oktay Dahl, Høyres justispolitiske talsmann, 09.09.11

DEN BRITISKE REGJERINGA:

Vil flytte makt frå Brussel til London

■ Den britiske utanriksministeren William Hague vil ta tilbake makt frå EU. Han meiner opprettinga av euroen var eit stort feilgrep. «Avgjerda vil stå som eit moment over korleis gruppetenking kan bevege seg bort frå det realistiske,» seier Hague ifølgje Politiken. dk 12. september.

Utanriksministeren meiner det kan vere fordelar med å stå utanfor unionen på andre måtar også. «Dersom det gjeld for euroen, kan det gjelde for andre område i framtida.» Den britiske regjeringa er

også under press om å legge den britiske tilknyttinga til EU ut til folkerøysting. Ei kampanje samla 100 000 underskrifter på eit krav om at dette spørsmålet skal takast opp i parlamentet.

KORT & GODT

Tiltak for meir openheit og demokrati

■ **Sveinung Rotevatn** er leiari i Unge Venstre og kallar seg liberal europear frå Nordfjordeid. I etterkant av terroråtaka 22. juli presenterte han ti framlegg til korleis det norske samfunnet kan møte terrorismen med meir openheit og demokrati. Nokre av framlegga vil vere enkle å slutte seg til for Standpunkt sine lesarar, som å fjerne datagringsdirektivet. Andre vil vere meir kontroversielle i breie lag av folket, som å avvikle monarkiet og å melde Noreg inn i EU.

Rotevatn ventar ikkje at alle skal vere samde i framlegga.

«Poenget er at folk med ulike politiske oppfatningar også har ulike politiske oppfatningar om kva som skapar meir openheit og demokrati. Og nettopp difor er det viktig at vi no startar diskusjonen om kva konsekvensar mantraet om 'meir openheit og demokrati' skal få i praksis. Viss ikkje blir det berre tomme ord», skriv han på bloggen sin 22. august.

Les alle ti framlegga på sveinung.ungevenstre.no

Udemokratisk garanti for euroen

■ **«Løsningen på euroens problem** er at landene stiller seg solidarisk for hverandres gjeld og bygger en tettere økonomisk union, mener mange økonomer. De glemmer velgerne», skriver Sofie Mathiassen, politisk redaktør i Dagens Næringsliv i en kommentar 25. august.

«Med solide Tyskland i ryggen skal det mye til for at ikke panikken stoppes. Men det er ett problem med denne løsningen, og det er at den er grunnleggende udemokratisk. Hvis tyske velgere hadde blitt spurt om de ville stille seg ansvarlig for italienernes gjeld, ville de sagt nei», heter

det i kommentaren.

«Bare tenk på de norske EU-debattene. Debatten om å gi fra seg suverenitet var intens, og velgerne i EU har gang på gang forpurret politikernes planer om et mer føderalt Europa. De vil ikke ha det.»

Dersom eurolandene sammen garanterer for enkeltmedlemmers gjeld, vil panikken gi seg, tror Mathiassen. «Men spørsmålet er om euroen virkelig blir solid hvis garantien gjennomføres mot velgerne i de enkelte landenes ønsker, og dermed på en udemokratisk måte.»

Overraska over islandsk EU-motstand

■ **Ein delegasjon** frå EU-parlamentet vitja Island i september. Dei hadde møte med regjeringa, fagrørsla og arbeidsgjevarforeininga og organisasjonar på ja- og neisida.

– Eg har akkurat come frå eit møte med EU-parlamentsmedlemer som er på besøk i landet, seier leiaren i Heimssýn, Ásmundur Einar Daðason, til heimssyn.is 10. september.

– Dei verka å vere veldig overraska over den store motstanden mot islandsk EU-

medlemskap. Møtet stadfesta det som mange hevdar, nemleg at leiinga i regjeringa ikkje gjev eit korrekt bilete av situasjonen på dette området på Island, seier han.

Sverige sier nei til DLD

■ **Sverige** er det eneste landet i EU som ikke har vedtatt å innføre datagringsdirektivet (DLD) i nasjonal lovgivning. Dermed risikerer Sverige høye bøter fra EU-domstolen. Bøtesummen er nå oppe i 50 mill. kroner.

Sverige nekter å betale boten og argumenterer med at Sverige allerede har lover som oppfyller målet med

direktivet. «Det som nå blir lagt fram viser at det grunnleggende formålet med datagringsdirektivet – å sikre at informasjon fins tilgjengelig for etterforskning, avsløring og tiltale mot alvorlige lovbrudd – allerede i dag oppnås i Sverige i stor utstrekning ved hjelp av gjeldende regler», heter det ifølge Europaportalen. se 6. september.

KAN VERTE FRAMTIDIG EØS-DIREKTIV:

Skal det kosta 2022 kroner å ta toget frå Hamar til Støren?

Dyrare togbilletter. Ein togbillett frå Hamar til Støren, som i dag kostar 674 kroner, vil koste 2022 kroner, dersom framlegget frå EU-kommisjonen vert vedteke.

ILLUSTRASJONSFOTO: CATO EDVARDSEN/WIKIMEDIA COMMONS

Togbillettane kan verta tre gonger så dyre viss eit nytt framlegg frå EU-kommisjonen vert vedteke.

Kommisjonen foreslår at dei reisande sjølve skal betale alle kostnadene knytt til transporten, og at dei «skadelege» subsidiane må fjernast. Såkalla «brukarbetaling» skal innførast og den statlege støtta avviklast, noko som vil innebere store prisaukar i kollektivtransporten.

Framlegga stammar frå EU-kommisjonen si kvitbok for transport «Veikart til et helhetlig europeisk transportområde: Hvitbok om konkurransedyktig og bærekraftig transport». Dei tiltaka som EU vedtek vil mest sannsynleg også gjelde for Noreg gjennom EØS-avtala.

Tredobling og fordobling

Viss den statlege støtta forsvinn eller vert redusert, vil billettprisane fordoblast eller tredoblast.

Her er nokre døme på prisauke om den offentlege støtta fjernast:

Tredobling av billettprisane på strekningar med høge tilskot, som Rørosbana og Raumabana. Ein billett frå Hamar til Støren, som i dag kostar 674 kr, vil kosta 2022 kr. Og ein billett frå Dombås til Åndalsnes vil kosta 681 kr mot 227 kr i dag. Desse strekningane har ein tilskotsandel frå 70 til nesten 100 prosent.

Fordobling av billettprisane vert det på strekningar med middels tilskotsandel som

Gjøvikbana, Kongsvingerbana, Bergensbana og Dovrebana. Ein billett frå Gjøvik til Oslo vil då kosta 470 kr mot 235 kr i dag. Frå Oslo til Bergen vil det kosta 1670 kr mot dagens 835 kr. Strekingane har ein tilskotsandel på 30–50 prosent.

I Oslo vert kollektivtransporten (buss, trikk og t-bane) drive med ca. 30 prosent offentlig tilskot. Om støtta vert fjerna, vil billettprisane auka tilsvarende. Eit månadskort vil då kosta 767 kr mot dagens 590 kr.

I dag kjøper staten ulønnsam persontransport av NSB-konsernet for 1,7 milliardar kroner per år (2009-tal). Støtta varierer frå strekning til strekning og mellom avgangane, ut frå kor mange reisande ruta har. Intercity-toga i Oslo/Akershus er drive nesten utan offentlig støtte. (Kjelde: Stønadsandelene for togtrafikken: Transportøkonomisk institutt.)

Reaksjonar i Storbritannia

Forslaget frå EU-kommisjonen har vekt sterke reaksjonar i Storbritannia der billettprisane stiger. Allereie i år har prisane gått opp 6,2 prosent. Frykta er at vanlege folk vil bruka meir pengar på å koma seg på jobb enn dei vil koma til å bruka på husleige og mat.

Utrekningar som britiske

Labour har gjort, viser at eit EU-krav om å fjerna subsidiar kan auke togprisane med 50 prosent. Partiets skuggeminister for transport, Maria Eagle, uttalte til avisa Daily Mail 14. august:

– Denne skrullede EU-planen står i fare for å prise folk fullstendig vekk fra jernbanen og vil øke trafikkorken på Storbritannias veier.

– De må vakna!

Samferdsledepartementet har kome med eit innspel til Rådet og Europaparlamentet, og saka har vore på høyring hos utvalde organisasjonar i norsk samfunnsnivå.

Utgreiingsleiari Morten Harper i Nei til EU meiner at norske samferdslestyresmakter må vakna.

– Mellom dei erklærte målsettingane for kvitboka er mindre bruk av fossilt drivstoff og lågare klimautslipp. Det er gode nyheiter, men kravet om å kutta i offentlig støtte kan tvert imot innebere dyrare kollektivtransport og dermed auka utslipp, seier Harper.

Han stiller spørsmål om korleis regjeringa vil bruka moglegheitene i EØS-avtala til å hindre at EU vedtek krava til kutt.

Av Eva Marie Mathisen

eva.marie.mathisen@neitileu.no

To viktige EØS-vedtak. Attvald leiar i Fellesforbundet, Arve Bakke, og statsminister Jens Stoltenberg i landsmøtesalen. Fellesforbundet vedtok både krav om veto mot vikarbyrådirektivet og tilslutning til alternativ til EØS-prosjektet. Arve Bakke kjem på Nei til EUs landsmøte og vil snakke om vikarbyrådirektivet der.

FOTO: THOMAS VERMES/ABC NYHETER

FELLESFORBUNDET VIL HA VETO MOT VIKARBYRÅDIREKTIVET:

Historisk krav om veto

Statsminister Jens Stoltenberg klarte ikkje å overtyde landsmøtet i Fellesforbundet om at EUs vikarbyrådirektiv er til å leve med. «Derfor ber landsmøtet om at Norge reserverer seg mot direktivet», heiter det i vedtaket.

Som venta vart spørsmålet om veto mot EUs vikarbyrådirektiv den store saka på Fellesforbundet sitt landsmøte i oktober. Det var stor spaning om kva vedtak landsmøtet ville ende opp med, men delegatane var frå starten tydeleg negative til direktivet. Morgonen 12. oktober la redaksjonsnemnda fram ei samrøystes innstilling som tilrådde bruk av reservasjonsretten. Dermed var saka mykje godt avgjort.

«Vårt lov- og avtaleverk har i seg sterke begrensinger i muligheten for midlertidige ansettelser og innleie», heiter det i vedtaket.

«Dagens lov- og avtalebestemmelser har blitt til innenfor rammen av EØS-avtalen. Men ved å godkjenne vikarbyrådirektivet er landsmøtet usikker og urolig for hva som kan skje med disse bestemmelsene i framtida. Landsmøtet frykter også at direktivet vil føre til mer innleie fra

bemanningselskaper. Derfor ber landsmøtet om at Norge reserverer seg mot direktivet,» heiter det vidare i vedtaket.

Jens overtydde ikkje

Statsminister Jens Stoltenberg heldt ein sjarmerande og vitig tale til landsmøtet dagen før vedtaket vart fatta. Han fekk med seg salen på arbeidet som er gjort mot sosial dumping.

– Vi har laga to handlingsplanar mot sosial dumping. Dette er faglegpolitisk samarbeid på sitt beste. Hugs at Fellesforbundet reiste krav om solidaransvar og innsynsrett. Dette vart først avvist, men så gjennomførte vi det! Det tyder ikkje at de skal klappe herifrå til æva, men ha med dykk at det er få andre land som ville gjort noko slikt. Det er fordi vi har eit faglegpolitisk samarbeid. Det kjem ikkje av seg sjølv. Men han klarte ikkje å svare

godt nok til å avverge kravet om veto mot vikarbyrådirektivet.

– Regjeringa har ikkje konkludert verken på sjølve direktivet eller på eventuelle tiltak. Vi må gå gjennom høyringssvara, og difor kan eg ikkje gje endelige svar til dykk verken på ja eller nei til direktivet, eller ja eller nei til innsynsrett og solidaransvar, svarte statsministeren.

– Men vi skal saman slåss for eit ryddig arbeidsliv. Både gjennom lovverk og gammaldags organisasjonsarbeid. Eg ser fram til dialogen med dykk, og så skal vi konkludere på ein god og ryddig måte som vi alltid gjer i slike saker.

– Eg godtek at det er nokre som er mot EØS-avtalen, sa Jens Stoltenberg.

Vil ha alternativ til EØS

Eit meir overraskande vedtak kom i spørsmålet om tilslutning til

FAKTA

Heile vedtaket:

- «Landsmøtet har hatt en grundig debatt om EUs vikarbyrådirektiv. Direktivet har som formål å sikre beskyttelse av innleide arbeidstakere, og å bidra til å anerkjenne vikarbyrå som arbeidsgivere.
- Landsmøtet er enig i direktivets formål om at innleide arbeidstakere skal ha lønns- og arbeidsvilkår m.m. lik vilkårene i innleiebedriften. Dette er et godt formål og må innarbeides i norsk rett.
- Vårt lov- og avtaleverk har i seg sterke begrensinger i

muligheten for midlertidige ansettelser og innleie. Dagens lov- og avtalebestemmelser har blitt til innenfor rammen av EØS-avtalen. Men ved å godkjenne vikarbyrådirektivet er landsmøtet usikker og urolig for hva som kan skje med disse bestemmelsene i framtida. Landsmøtet frykter også at direktivet vil føre til mer innleie fra bemanningselskaper.

■ Derfor ber landsmøtet om at Norge reserverer seg mot direktivet.»

Vedtatt 12.10.2011

prosjektet Alternativer til dagens EØS-avtale. Her hadde fleirtalet i redaksjonsnemnda, 14 medlemmer, innstilt på å avvise framlegget, men eit mindretal på ein, Bjørn Sigurd Svingen fra Oppland, la fram dissens. Landsmøtefleirtalet var tydelegvis meir skeptiske til

EØS-avtalen enn redaksjonsnemnda, og eit knapt fleirtal vedtok at Fellesforbundet skal slutte seg til prosjektet.

Av Sindre Humberset og Hilde Loftesnes Nylén
sindre.humberset@neitileu.no

Publikasjoner fra Nei til EU

Årbok 2011: Demokratisk underskudd - 195,-

Aldri før har mer myndighet og flere avgjørelser vært samlet i EU-hovedkvarteret Brussel. Og aldri før har oppslutningen i valg til EUs parlament vært lavere. Befolkningens misnøye mot unionen er rekordstor. Hva består EUs demokratiske underskudd i – og hva betyr det for folket i unionen? 128 sider. Redaktør: Morten Harper. Kun kr 195 (inkl. porto). Bestilling: neitileu@neitileu.no.

EØS-guiden - gratis

EØS-avtalens innhold, konsekvenser og alternativer kort fortalt.

EU-guiden - gratis

Dette er heftet som gir svaret på mange av de spørsmålene som EU-debatten reiser. Heftet tar for seg en god del av ja-sidens argumenter og gir nei-sidens svar på disse. Heftet kan lastes ned som pdf.

Kvinner i krise - 40,-

VETT nr. 4 2011 handlar om EU og likestillingspolitikk. EU har vedteke direktiv om likeløn, omsorgspermisjon og trygdeordninger. Likevel har Norge gjennom EØS-avtalen fått pålegg om å innstille tiltak som vil bette kvinner sin situasjon. Kvi for er likestillingsarbeid i EU så vanskeleg? Redigert av Marianne Granheim Trøyflat. 64 sider.

På kollisjonskurs - 40,-

Den frie bevegelsen av arbeid, kapital og tjenester i EU og EØS er på kollisjonskurs med velferdsordningene våre og arbeidstakernes rettigheter. Nei til EUs skriftserie VETT nr. 3-2011 setter fokus på kampen for velferdsstaten og et anstendig arbeidsliv. Redigert av faglig leder i Nei til EU Boye Ullmann og faglig sekretær Hilde Loftesnes Nylén. 160 sider.

Eurokrisen - 40,-

Hva er årsakene til eurokrisen? Hvilke økonomiske og sosiale konsekvenser har den? Hva betyr krisen for EUs unionsutvikling? Nr. 2-2011 i Nei til EUs skriftserie VETT forsøker å gi svar. Heftet er redigert av Nei til EUs utredningsleder Morten Harper. 64 sider.

Nordområdenes geopolittikk - 40,-

Hva er det EU ønsker å oppnå i Arktis? Hvilke allianser søker Island? Og hvordan kan Norge best ivareta interessene i nord? VETT 1-2011 ser på hvordan utviklingen i nordområdene tegner et nytt verdenskart. Redaktør: Morten Harper. 64 sider.

Myter og fakta om EU og EØS

Løpesedler som svarer på ja-sidens luftige påstander. Nummer tre og fire tar hull på mytene om euroen og om at vi trenger EØS-avtalen for å selge varene våre til EU. Perfekt å gi til tvilere og ja-folk.

Ferske faktaark

- 6-2011: Norge påvirker EUs miljøpolitikk
- 5-2011: Konsekvensene av veto i EØS
- 4-2011: Vikarbyrådirektivet

Aktuelle arbeidsnotat

- 6-2011: Ekstern slagside - 12 feil og mangler i Europautredningens eksterne delutredninger
- 5-2011: Asyl og innvandring
- 4-2011: EØS og miljø

VERTSKAP FOR LANDSMØTET:

Har kontroll på nervene

Fylkesleder Ole Kvalheim i Møre og Romsdal har et avslappet forhold til rollen som vertskap under årets landsmøte.

– Fylkeslaget har lagt ned mye jobb for at landsmøtet 2011 skal bli en hyggelig opplevelse, sier Ole Kvalheim til Standpunkt.

– Vi har frivillige som kan stille opp der hvor det er behov for det, og det gjør at vi har et rimelig avslappet forhold til det som skal skje.

Han legger ikke skjul på at han er stolt av landsdelen sin.

– Enten det blir finvær eller styggvær vil det bli en naturopplevelse av de sjeldne, og ifølge hotellet vil alle få rom med utsikt til sjøen, med Romsdals-alpene som bakteppe.

Kultur og natur

Møre og Romsdal Nei til EU har også lagt opp til at de delegatene fra fylkesdelegasjonene som ønsker å oppleve Molde og nærliggende områder, kan komme dagen før. Da vil det blant annet være mulig å få se lokale fiskevær og den kjente Atlanterhavsveien. Kvalheim forteller at det er ganske mange som har signalisert at de vil det, og Rica Seilet hotell har gitt et spesialtilbud for dem som ankommer Molde tidlig.

– Vi har også tenkt å arrangere turer for ledsagere under selve landsmøtet, dersom det skulle være ønskelig.

Han lover spennende kulturinnslag etter festmiddagen, med en musikalsk og verbal reise

Landsmøteverten. – Enten det blir finvær eller styggvær vil det bli en naturopplevelse av de sjeldne, sier Ole Kvalheim, leder i Møre og Romsdal Nei til EU, som også lover rom med sjøutsikt til alle delegatene.

FOTO: MØRE OG ROMSDAL NEI TIL EU

gjennom de tre spesielle fogdriene (den gamle inndelingen av Romsdals amt i Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal, journ. anm.) og ut i verden. Kvalheim håper dette blir så spennende at folk blir samlet i Bjørnsonsalen på Seilet hotell utover kvelden, og også benytter dansegulvet.

– Det kan være hyggelig om folk greier å legge politikk og organisasjonssaker bort lørdagskvelden og koble av med kultur, musikk og det sosiale, sier han.

Anbefaler å være vertskap

På spørsmål om Møre og Romsdal Nei til EU vil oppfordre

andre fylkeslag til å ta utfordringen med å være vertskap for senere landsmøter svarer Kvalheim at dersom man er stolt av kulturen, stedet og landsdelen sin, og mener man kan tilby «det lille ekstra» som kan gjøre landsmøtet til en opplevelse for delegatene, bør man absolutt kaste seg uti det. Han poengterer at planleggingsfasen tar litt tid og energi.

– Men så kommer jo sentralledet inn i bildet og gjør det meste deretter, avslutter han.

Av Hilde Loftesnes Nylén
hilde.nylen@neitileu.no

LANDSMØTE 2011:

Foreslår toårig arbeidsplan

Toårig arbeidsplan, nytt kapittel om alliansearbeid og fokus på EUs finanskriser. Det er noen av stikkordene fra forslaget til arbeidsplan for Nei til EU den kommende perioden.

Arbeidsplankomiteen er nå ferdige med sitt forberedende arbeid, og styrets endelige forslag til arbeidsplan sendes ut i organisasjonen mens Standpunkt går i trykken. Nytt av i år er det at arbeidsplanen skal være toårig.

– Dette innebar ingen store omveltninger, men førte til at noe detaljer ble tatt ut og vi forsøkte å heve blikket ennå litt mer enn tidligere, sier Vigdis Hobøl (bildet), som har vært sekretær for arbeidsplankomiteen.

Prioriterte arbeidsområder

Hun håper at komiteen har greid å gjøre planen mer dekkende for det arbeidet Nei til EU gjør, og trekker spesielt frem områder som landbruk, fiske, distriktspolitikk, energipolitikk og alliansearbeid som områder som i liten grad ha vært omtalt de siste årene.

Komiteen har også valgt ut satsingsområder som landsmøtet i 2012 skal vurdere på nytt. Komiteen slår fast at det har vært utfordrende å lage et godt skille mellom prioriterte arbeidsområder i toårsperioden og satsingsområder for kommende år. Som prioriterte arbeidsområder i toårsperioden foreslås EØS og konsekvenser av EUs finanskriser. De samme to temae foreslås som satsingsområder

i ettårsperioden, og komiteen har dermed unngått å komme i en situasjon hvor det ble vanskelig å prioritere

og skille mellom hva som er ettårige og toårige områder.

– Konsekvenser av EUs håndtering av finanskrisen er en ny-satsing, og vi håper det blir tatt godt i mot av landsmøtet, avslutter Hobøl.

Styrets forslag til arbeidsplan skal først diskuteres i rådet siste helgen i oktober, og deretter er det landsmøtedelegatene som får det siste ordet.

Av Hilde Loftesnes Nylén
hilde.nylen@neitileu.no

VIL HA FLEIRE KVINNELEGE MEDLEMER I NEI TIL EU:

Storstilt Kvinnesatsing

Vil ha fleire kvinner med. – Det er synd vi ikkje har fleire kvinner i organisasjonen vår, når vi veit kor mange dyktige og engasjerte kvinner som finst der ute, seier Hildegunn Gjengedal, kvinnepolitisk leiar i Nei til EU.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

Kvinnekonferanse, nytt Vett-hefte og 12 000 adresserte brev skal bidra til å auke kvinneandelen av Nei til EU-medlemene.

Nei til EU har no ei satsing i organisasjonen for å auka kvinneandelen og ønskjer at medlemene kvar vervar éi kvinne til Nei til EU.

– Nei til EU er ein av dei største og viktigaste politiske organisasjonane i Noreg, men berre ein av tre medlemmer er kvinner, fortel Hildegunn Gjengedal, nestleiar og kvinnepolitisk leiar i Nei til EU.

– Kvifor det er slik, veit vi ikkje heilt, men vi meiner det er eit problem for oss. Nei til EU ønskjer å vera ei folkerørsle, der den breie motstanden mot EU vert gjenspegla i medlemsmassen. Vi vil ha med gamle og unge, kvinner og menn, by og bygd, seier ho.

– Kvinner er viktige for Nei til EU. I den siste meiningsmålinga seier 72 prosent av kvinnene nei til EU. Berre 16 prosent av norske kvinner ønskjer ein EU-medlemskap (Sentio, juli 2011). Det er kvinnene som sikra at vi står utanfor EU ved å røysta nei

i 1972 og 1994.

I september fekk 12 000 kvinner brev frå Nei til EU. Alle kvinnelege medlemmer vart oppmoda til å verva ei kvinne. I sendinga var det også eit vervepostkort, eit eige flygeblad retta mot kvinner, og invitasjon til kvinnekonferansen. Denne sendinga inngår i «Verv ei venninne»-kampanjen, som også vart omtalt i førre nummer av Standpunkt.

Nytt kvinne-Vett

Det nye Vett-heftet «Kvinner i krise – EU og likestillingspolitikk» ligg som gratis vedlegg i dette nummeret av Standpunkt.

– I heftet kan du lese om korleis EUs likestillingspolitikk ser fin ut på papiret, med til dømes likehandsamingsdirektiv, like lønsdirektiv og direktiv om omsorgspermisjon, men korleis det også er mange døme på at fagre ord ikkje blir følgd opp med praktisk politikk. Det er nok å

sjå eit bilete av EUs toppleiarar for å slå fast at likestillingspolitikken framleis har eit stykke å gå, seier Hildegunn Gjengedal.

EUs politikk får ikkje berre konsekvensar for EUs kvinner. Norske kvinner blir også påverka gjennom EØS-avtalen. Til dømes stoppa EØS-avtalen tiltak for å tilrettelegge for fleire kvinnelege entreprenørar. Dette kan du også lese meir om i det vedlagde Vett-heftet.

Eva-Britt Svensson, som nyleg har gått av som leiar for kvinnekomiteen i EU-parlamentet, har også bidrege med ein artikkel i heftet.

«Det blir ofte snakka i store ord om likestilling og kor viktig likebehandling er, men så blir det lagt ein politikk på økonomi eller andre område, som går i stikk motsett lei. Alle forsøk på å betra til dømes papirlause kvinners situasjon, investera i barneomsorg og så vidare blir undergrave,» skriv ho i artikkelen.

FAKTA

Kva kan du gjera?

- Nei til EU oppfordrar alle i fylkesstyra til å verva ei kvinne. Kva med å gjera dette til eit punkt på neste styremøte?
- Ha eit spesielt fokus på kvinner når ein ringjer til dei som ikkje (enno) har betalt medlemspengane sine. Kva med å ringja ubetalte kvinnelege medlemmer fyrst?
- Bruk samarbeidsorganisasjonane i nei-alliansen! Spør om det er mogleg å koma på møter, og fortel kvifor vi ser på kvinner som ei særleg viktig medlemsgruppe.

- Arrangere barseltreff med EU som tema.
- Send e-post til 10 venner med personleg verveinvitasjon. Skriv kvifor du sjølv valde å melde deg inn og legg ved lenke til Nei til EU sitt elektroniske innmeldingsskjema.
- Invitere til ope møte med kvinnelege innleiarar.
- Skrive lesarbrev om korleis EU særleg råkar kvinner.
- Stå på stand med løpetlar med tema som særleg optek kvinner.

Vedlagt gratis i Standpunkt. Dei som ikkje abonnerer på dei gratis Vett-hefta, men som ønskjer å gjere det, kan ta kontakt på neitileu@neitileu.no eller 22 17 90 20.

Kvinnekonferansen

15.–16. oktober gjekk Nei til EUs kvinnekonferanse, «Kvinner i krise», av stabelen på Håndverkeren i Oslo. Den økonomiske krise rasar gjennom Europa. Arbeidsløyse og kutt i offentleg sektor pregar kvardagen til mange EU-borgarar. Når kutta kjem, er det kvinner som vert ramma hardest. I kjølvatnet lir barna.

– Nei til EUs kvinnekonferanse retta eit fokus på to ulike EU-land, Irland og Danmark, og ser på korleis krise rammar kvinnene, seier den kvinnepolitiske leiaren.

– Catherine Connolly er psykolog og politikar frå Irland. I arbeidet sitt er ho spesielt oppteken av barns rettar og av helsevesenet. Ho innleide om

krise og konsekvensar for irske kvinner.

– Ditte Staun Ledet er politiskar og aktiv i Folkebevegelsen mod EU i Danmark. Ho såg på korleis krise slår inn for kvinner i eit EU-land utan euro, men som er med i Europakta.

Konferansen tok også opp forholdet mellom Noreg og EU i likestillingspolitikken. Kva er skilnadane mellom Noreg og EU på dette området? Kva for konsekvensar har EØS-avtalen for norske kvinner? Arni Hole, ekspedisjonssjef i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Gina Barstad, stortingspolitikar for SV, innleide om kvart sitt tema.

Av Eva Marie Mathisen
eva.marie.mathisen@neitileu.no

Diskuterte alternativer til EØS. Panelet, fra venstre: Lars Martin Mediaas (leder for tenketanken Progressiv), Anne Margrethe Lund (leder i Europeisk Ungdom), Marte Gustad Iversen (leder i Ungdom mot EU) og Heming Olaussen (leder i Nei til EU).

FOTO: MARIE SØRHAUG

KONFERANSE OM EU/EØS OG FAGBEVEGELSEN:

På kollisjonskurs?

Fredag 30. september og lørdag 1. oktober arrangerte Faglig utvalg i Nei til EU konferanse om EU/EØS og fagbevegelsen. Konferanse tok sted på Håndverkeren kurs- og konferansesenter i Oslo og var godt besøkt med rundt 70 deltakere.

Det hele startet med en presentasjon av det nye Vettheftet «På kollisjonskurs – Hvordan EU påvirker det norske arbeidslivet og velferdsstaten», av Dag Seierstad. Heftet omhandler EU og EØS-avtalen og hvordan de påvirker den norske velferdsstaten og arbeidslivet.

Seierstad ble avløst av Roar Eilertsen fra De Facto som innledet om sosial dumping og hvordan man kan føre en mer effektiv kamp mot det problemet. Så var det duket for Alessandra Mecozzis innlegg om forholdene i Italia. Denne innledningen trekker konferansesjef Hilde Loftnes Nylén gjerne fram:

– Spesielt var innledningen til Alessandra Mecozzi interessant, og den viste at vi vet alt for lite om situasjonen i de euro-

peiske landene. Flere erfarne til-litsvalgte som jeg snakket med i løpet av konferansen bekreftet mitt inntrykk. Mecozzis historie om Fiat er et godt eksempel på hvordan arbeidsgiveren driver med utpressing for å få fagbevegelsen med på kutt, sier hun. (Se egen sak.)

Etter Mecozzis innlegg fikk Roy Pedersen, leder i LO i Oslo, kommentere innlegget, der han snakket om problemene fagbevegelsen fikk i møte med EU.

Vikarbyrådirektivet

EUs vikarbyrå ble også satt på agendaen, der Lars Johnsen, nestleder i Norsk Transportarbeiderforbund, Jan-Erik Støstad, statssekretær i Arbeidsdepartementet, og Per Bergerud, NHO Service – Bemannings-

bransjen, fikk lagt fram sitt syn på direktivet. Nylén syntes debatten om vikarbyrådirektivet var interessant,

– Selv om statssekretær Støstad fra Arbeidsdepartementet ikke hadde noe nytt å komme med, ser vi tydelig at det er stor motstand mot dette direktivet i fagbevegelsen. Vi antar at regjeringen vil komme med mer om vikarbyrådirektivet under Fellesforbundets landsmøte 7.–12. oktober, sier hun.

Helene Bank fra *For Velferdsstaten* snakket om kommunenes frykt for å bryte EØS-avtalen. Hun tok opp problemet ved at kapitalkreftene stadig jobber for å utvide hva som kan ansees for å være et marked, og om anbudshysteriet som foregår rundt omkring i kommunene.

Ja-/nei-debatt

Som en avslutning på konferansen var det duket for debatt mellom ja-siden og nei-siden om alternativer til EØS, repre-

Alvorlig tema. Nei til EUs faglige konferanse satte fokus på de alvorlige konsekvensene av den dype euro-krisen. Roy Pedersen (bildet) snakket om problemer fagbevegelsen får i møte med EU.

FOTO: MARIE SØRHAUG

sentert ved Marte Gustad Iversen, leder i Ungdom mot EU; Heming Olaussen, leder i Nei til EU; Lars Martin Mediaas, leder for tenketanken Progressiv og Anne Margrethe Lund, leder i Europeisk Ungdom.

– Debatten gikk som forventet når ja- og nei-sida skal møtes i en slik debatt, siden ja-sidas alternativ jo er fullt EU-medlemskap, der nei-sida klarer å se flere negative og positive sider ved

EØS-avtalen, sier Marte Gustad Iversen.

– Derfor kan det fort gå over i en mer vanlig EU-debatt, men det er fortsatt viktig å få satt fokus på temaet, både i egen organisasjon og i fagbevegelsen, for å kunne være rustet på debatten som kommer.

Av Marie Sørhaug
marie@umeu.no

Debatten gikk jo som forventet når ja- og nei-sida skal møtes i en slik debatt

Marte Gustad Iversen, leder i Ungdom mot EU

ITALIENSK FAGFORENINGSLEDER:

Dystre utsikter for Italia

– EUs Euro pluss-pakt er en katastrofe, sa Alessandra Mecozzi i sitt innlegg på Nei til EUs faglige konferanse 30. september.

– Hvis verdens økonomiske situasjon ikke bedrer seg, kan vi få 50 millioner arbeidsledige, og andelen av arbeidere med midlertidig arbeid, deltid og som er innleide kan nå 53 % av det totale antallet sysselsatte, sier Mecozzi, som er internasjonal sekretær for metallarbeiderne (FIOM) i den italienske fagforeninga CGIL. Hun var kommet til Oslo for å snakke om EU, arbeidsliv og eurokrise.

Krise i Italia

Situasjonen i Italia er ikke lys, og som en følge av Euro pluss-pakten har regjeringa i Italia kommet fram til flere innstrammings tiltak. De legger opp til skatteøkning for innbyggerne, lønnskutt for offentlige ansatte, økt pensjonsalder for kvinner og mindre bevilgninger til helse- og utdanningsvesenet. Dette førte til at CGIL, som organiserer rundt 5,5 millioner medlemmer, gikk til generalstreik 6. september. De mener innstrammings tiltakene har feil fokus, siden myndighetene verken innførte økt skatt for de rike eller gjorde noe for å hindre skatteunndragelse.

FIOM-CGIL, forbundet som Alessandra Mecozzi tilhører, har også gått hardt ut mot regjeringas tendens til å splitte fagbevegelsen. I italiensk fagbevegelse fins det tre hovedorganisasjoner: UIL, CISL og CGIL, og hver av disse har ulike sektorforbund. Mecozzi trakk fram et eksempel fra Fiat, der de tre ulike metallarbeiderforbundene FIOM-CGIL, FIM-CISL og UILM-UIL ble satt opp mot hverandre.

I 2009 startet Fiat en prosess mot en allianse med Chrysler, som medførte at to fabrikker i Italia skulle legges ned. De tre metallarbeiderforbundene streiket og demonstrerte mot nedleggelsene, men regjeringa støttet Fiat. Etter hvert gikk FIM-CISL og UILM-UIL med på separate avtaler med Fiat for å berge fabrikkene. Avtalene omfattet kortere pauser, økt overtid, enklere oppsigelser og innskrenking av streikeretten, som er grunnlovsfesta i Italia. Denne avtalen gikk ikke FIOM-CGIL med på. Som Mecozzi sier det:

– Veien ut av krisa går ikke via reduksjon i arbeideres rettigheter og svekkelse av fagbevegelsen.

Alvorlig forverring

Mecozzi beskriver situasjonen i Italia som alvorlig forverret siden krisa i 2007/2008

Advarer mot sparepakker. Alessandra Mecozzi fra den italienske fagbevegelsen kritiserer regjeringens EU-sparepakker.

FOTO: MARIE SØRHAUG

– Særlig med tanke på arbeidsledighet, oppsigelser, stenging av virksomheter, kutt i sosiale utgifter og ikke minst økende gjeld. Regjeringa finner ikke alternativer eller annen strategi enn kutt og privatisering, sier hun til Klassekampen, som også dekket konferansen.

Disse problemene er også knyttet opp mot EU:

– Som europeisk fagforening må vi finne måter å endre politikken til EU på. Den bli verre og verre. Bare se på de strenge budsjettreglene EU-parlamentet vedtok for noen dager siden. Denne politikken undergraver alle muligheter for nasjonalstaten til å finne egne løsninger, samtidig som den virker nega-

tivt på arbeidernes rettigheter, sier hun til avisa.

Mecozzi avsluttet med å se videre framover mot 15. oktober. Da blir det en internasjonal og europeisk aksjonsdag, med parolen «People of Europe rise up!». Aksjonsdagen skal være for reelt demokrati og alternativer til dagens innstrammings tiltak. Trenger de motivasjon kan de se til Wroclaw, Polen, der 50 000 fra hele Europa den 17. september marsjerte for regulering av finansmarkedene, innføring av euro-obligasjoner og kontroll med finansspekulasjoner.

Av Marie Sørhaug
marie@umeu.no

» Veien ut av krisa går ikke via reduksjon i arbeideres rettigheter og svekkelse av fagbevegelsen

Alessandra Mecozzi

FAKTA

Euro pluss-pakten:

- Vedtatt i EU våren 2011. Ulike tiltak som har som mål å redde euroen.
- Også land som ikke er tilknyttet euro-samarbeidet har sluttet seg til den.
- Kravene går blant annet

på balanse i budsjettene og reduksjon av gjeld.

- Mye av kritikken fra fagbevegelsen har gått om å sikre seg mer makt over medlemslandenes grensekontroll.
- Dette er jeg veldig skeptisk til. Nasjonal sikkerhet er

KORT OG GODT

Ny leder i Troms Nei til EU

■ Troms Nei til EU

hadde årsmøte 8. oktober. Under valgene ble Tore Ruud (bildet) valgt som ny fylkesleder.

Han har lang erfaring i Nei til EU gjennom styrearbeid i Harstad Nei til EU siden starten i 1991, som styremedlem i fylkeslaget fra 1995 og fylkesvalgt rådsmedlem i Nei til EU fra 1999. Han er

også medlem av Nei til EUs sikkerhets- og energipolitiske utvalg. Forøvrig ble alle medlemmene av styret gjenvalgt. I tillegg ble lederen i Tromsø Nei til EU, Mats Korneliussen, valgt inn som fast styremedlem.

Etter årsmøtet ble det arrangert et åpent møte der Nei til EUs historiebokforfatter Roar Madsen holdt foredrag over temaet: «EF-striden 1969–1972. Eit oversyn med nokre nordnorske smakebitar.»

«Han har ein takknemleg jobb»

■ I august stod fylkessekretær John Øyslebø (bildet) på stand på *Naturligvis*, landsbrukets dag på Evje. Nettsidene til *Naturligvis* kommenterte dette: «John Øyslebø har ein svært så takknemleg jobb.

gene syner at i heile landet er 71 % av dei røysteføre mot ein medlemskap i

Han er tilsett i full stilling som regionsekretær i Nei til EU. Nedslagsfeltet er Agder og Telemark, men ingen skal vere det minste i tvil om at Øyslebø er hjå sine egne når han denne helga har stand på *Naturligvis*.

Dei siste meningsmålin-

den europeiske unionen. Øyslebø er likevel ikkje redd for å verte arbeidslaus. Samskipnaden Nei til EU, må alltid vere førebudd på nye oppgaver sjølv om regionsekretæren ikkje ser noko teikn til ein ny EU-kamp i overskodelig framtid.»

Nei til EU på sensommerfest på Flisa

■ Hedmark Nei til EU deltok med stand på Sensommerfesten på Flisa i Åsnes kommune lørdag 3. september 2011. Kari (bildet) og Svein Gjems var med på standen der vi delte ut informasjon om EU og EØS, og informerte om prosjektet «Alternativer til EØS».

Mange ga inntrykk av å

være veldig skeptisk til dagens EØS-avtale, og så frem til en god debatt på temaet når innstillingen fra *Europautredningen* og *Alternativer til EØS* foreligger til neste år.

Av Karl-Sverre Holdal
Regionsekretær Hedmark og Oppland

Kritiske til grensekontroll-forslag

■ Den norske regjering er kritisk til EU-kommisjonen sitt forslag om å sikre seg mer makt over medlemslandenes grensekontroll.

– Dette er jeg veldig skeptisk til. Nasjonal sikkerhet er

noe som skal behandles av enkeltlandene. Det er ikke en Brussel-sak, sier Pål K. Lønseth, statssekretær i justisdepartementet, til NTB 15.9.

Forslaget om at EU skal få veto over grensekontrollen har møtt motstand i flere EU-land. Både Frankrike, Tyskland og Spania er kritiske til å gi fra seg suverenitet over grensekontrollen.

På autopilot

En kjent trøndersk barneregule går slik: «Æ går rætt fram, samma ka æ støte på». Det synes å gjel

■ **Mange er med** god grunn bekymret for det som skjer i dagens EU: omfattende velferdskutt, økonomiske problemer, indre motsetninger og styringsslitasje. Når det gjelder EUs egen håndtering av krisen synes svaret å være gitt. Mer makt til EU. Uansett. Kursen er lagt og kan visst ikke fravikes. Man går nær sagt på autopilot mot stadig tettere union.

Konjakk og snubling
Alvoret i situasjonen kommer tydelig til syne i Dagens Næringsliv (DN) for tida. DN-kommentator Kjetil Wiedswang, glødende tilhenger av EU, har begynt å skrive artikler med titler som «Etter EU». I fullt alvor spør han 5. oktober 2011 hva som vil skje «hvis euroen bryter sammen og EU får ulivssår». Selv ihuga nei-folk pleier å kvie seg for å spekulere i om EU eksisterer i framtida. Nå er det altså et scenario ja-folk drøfter. Fire dager tidligere, lørdag 1. oktober 2011, beskrev Wiedswang EUs styrings-system, eller det han kaller «Monnets metode for å styre Europa mot en stadig tettere union». Metoden har navn etter EUs grunnlegger, den franske konjakkhandler og diplomat Jean Monnet. Wiedswang mener metoden er «presist beskrevet av superveteranen blant EUs statsministre, Luxembourgs Jean-Claude Juncker», som blir sitert slik: «Vi beslutter noe, lar det ligge og slenge og venter og ser hva som skjer. Hvis ingen begynner å bråke – folk flest vet jo ikke hva som er blitt besluttet – så fortsetter vi skritt for skritt, inntil det er umulig å snu.»

Denne utpreget elitistiske metoden bygger ifølge Wiedswang på «fransk byråkratikkultur» og «nesten alt det stygge det går an å si om Méthode Monnet er sant», mener han. Samtidig fastslår han uten blygsel at «metoden [har] vært overordentlig vellykket».

Samme dag, i samme avis, kunne man på motstående side lese kronikken «Som man snubler...» av tidligere Høyre-statsråd Victor D. Norman. Den internasjonalt anerkjente professoren i samfunnsøkonomi ved Norges Handelshøgskole (NHH) åpner sin kronikk slik: «Jeg vet ikke om euroen vil overleve. For hver dag som går blir jeg imidlertid stadig mer overbevist om at den ikke bør gjøre det». Han har i ettertid utdypet og forsterket dette i Klassekampen og svart følgende på spørsmål om euroen bør overleve: «Jeg håper at den ikke gjør det.» Det er sterk kost fra en toppfigur i partiet som i sitt stortingsvalgprogram 2009–2013 krever «full deltakelse i EU» (for å «gi norske velgere selvråderetten tilbake») og som «for å sikre norske interesser vil arbeide for at Norge skal bli medlem av EU så raskt som mulig». Det er nemlig bred enighet om at norsk EU-medlemskap vil innebære innføring av euroen som Norman altså håper forsvinner. Dette

betyr imidlertid på ingen måte at han er blitt EU-skeptiker, for han skriver at «vi i Norge hver dag burde skamme oss over at vi ikke er med». Autopiloten er på, må vite. Kursen er lagt. I likhet med Wiedswang er Norman opptatt av EUs styringsmetode. Han fokuserer på EUs stadige snubling. «Ved nesten enhver anledning snubler EU», skriver han begeistret og legger til at «man klarer på uforklarlig vis å holde seg på beina». (I parentes kan det bemerkes at det nok ikke er helt «uforklarlig» at EU durer videre, det er bare å ha full fart framover og overse folkelig skepsis og/eller nei i folkeavstemninger om mer makt til EU.) For ham er «snublingen og suksessen to sider av samme sak» i EU. Den forhenverende Høyre-ministeren framholder at «noen ganger går det sidelengs, en gang imellom må man ta noen hjelpeskritt bakover, men for det meste går det sakte framover». «Framover» betyr mer makt til Brussel.

Sykling på månen

En av de mest brukte metaforene knyttet til EU er denne: «EU er som en sykkel. Den må hele tiden være i bevegelse, hvis ikke velter den». Ordene tilhører Aftenpostens daværende Brussel-korrespondent, Alf Ole Ask, som høsten 2005 skrev at om «vi holder oss til EU som en

sykkel, kan dagens situasjon i EU betegnes som en massevelt i et sykkelritt.» Året startet med at Frankrike og Nederland sa nei til EU-grunnloven i folkeavstemning og fortsatte med sterke indre motsetninger og opprivende budsjettstrid. «Det ser stygt ut, men det pleier å gå bra», mente han. Alltid i bevegelse i hvilken retning? Svaret er gitt. Autopiloten er på. Kursen er lagt. Mer union i sikte.

To år tidligere, i september 2003, skrev Einar Førde i Bergens Tidende at «Det er så lett å glorifisere den europeiske integrasjonen i EU». Han mente «alle venner av europeisk integrasjon bør stanse opp litt og reflektere over de vanskelighetene EU sliter med om dagen.» Førde, som etter sigende var tilhenger av norsk innlemmelse i EU, om enn en selvstendig tenkende og kritisk en, mente «det demokratiske underskuddet ligger der som en verkebyll». I januar 2002 betegnet samme mann i samme avis EU som «eit halsbrekkende eksperiment» og understreket at det «er sjølv sagt ein fare for at det kan ende med større konflikter, oppløsningsstendensar og havari». I juni 2004 skrev Einar Førde på ny om EU i Bergens Tidende, og konstaterte at «den vanlige EU-borger bryr seg like lite med Brussel og det som foregår der, som hendelsene på baksiden av månen». Advarslene har hjulpet lite.

Enveiskjøring

Studerer man utviklingen i EU over tid, trer et entydig mønster fram. Makt og

beslutningsmyndighet flyttes ut av nasjonalstatene over til EU-nivå, etter hvert som den ene traktaten erstatter den andre: Roma-traktaten (1957), Maastricht-traktaten (1992), Amsterdam-traktaten (1997), Nice-traktaten (2001) og Lisboa-traktaten (2007) (den siste tidvis betegnet som EUs grunnlov, skjønt man på grunn av små justeringer etter det franske og nederlandske nei fjernet begrepet konstitusjon). Fra traktat til traktat blir maktforskyvningsprinsippet mer framtrepende.

Dette har Simon Hox, professor i European and Comparative Politics ved London School of Economics and Political Science (LSE), sett nærmere på. I boka *The Political System of the European Union* (2005) presenterer han et ualminnelig interessant stolpediagram som viser femti års utvikling med hensyn til maktfordeling mellom medlemsland og EU («Allocation of competences between EU and its member states»). Den ene aksene går fra 1 til 4, der 1 betyr at beslutningene på seks utvalgte saksområder (innvandring/asylopolitikk, handels- og bistandspolitikk, rentenivå, miljøstandarder og fri bevegelse av varer og tjenester) tas nasjonalt, mens 4 innebærer at beslutningene fattes på EU-nivå. Den andre aksene er gitte årstall, henholdsvis 1950, 1957, 1968, 1993 og 2004. Konklusjonene er knapt overraskende: I 1950 ble samtlige saksfelt behandlet og bestemt nasjonalt. I 1957 er ansvar for et par områder flyttet over i EU, men i avgrenset

„ **Jeg vet ikke om euroen vil overleve. For hver dag som går blir jeg imidlertid stadig mer overbevist om at den ikke bør gjøre det.**

Victor D. Norman

Sentraliserer makten. Makt og beslutningsmyndighet flyttes ut av nasjonalstatene over til EU-nivå, etter hvert som den ene traktaten erstatter den andre: Roma-traktaten (1957), Maastricht-traktaten (1992), Amsterdam-traktaten (1997), Nice-traktaten (2001) og Lisboa-traktaten (2007).

FOTO: EU

de så vel EU som EUs fremste forkjempere, både her og der. Mer makt til EU er svaret. Uansett.

omfang (nivå 2 på skalaen). Deretter skyter makt-overføringen fart og i 2004 er samtlige saksfelt EUs ansvar, tre områder mer eller mindre i sin helhet overtatt av EU (nivå 4 på skalaen), de resterende på nivå 3. Det samme har skjedd på rekke andre, stadig flere, politiske saksområder. Folkevalgte nasjonale parlamenter tømmes for makt og innflytelse, på bekostning av ikke-folkevalgte organer i Brussel. All kompetanseoverføring har gått i samme retning. Enveiskjøring på autopilot.

Dansk demokrati presset

Erfaringene fra vårt naboland i sør som har vært medlem i EU i nærmere 40 år, burde gi folk som svermer for demokrati og folkestyre litt å tenke på. Det danske Folketinget vedtok våren 1997 å iverksette en grundig maktutredning. Her gjengis ordrett konklusjoner fra slutt-rapporten Magt og Demokrati i Danmark, som ble lagt fram i oktober 2003 (s. 381–398):

■ Det er ingen tvil om at makt er flyttet fra nasjonale myndigheter til internasjonale.

■ Det kan ikke være noen tvil om at det i de siste 30 årene gradvis er overført kompetanse fra nasjonale til internasjonale myndigheter.

■ Det er heller ingen tvil om at befolkningens demokratiske innflytelse gjennom EU-systemet er mer indirekte og begrenset enn innflytelsen gjennom Folketinget.

■ Tross Folketingets Europautvalg har avgivelsen av kompetanse til EU svekket Folketinget.

■ Totalt sett betyr de

I forhold til EU-systemet er deltagelsen så å si ikke-eksisterende. Her er det nok skapt demokratiske institusjoner, men det er intet liv i dem.

Fra rapporten Magt og Demokrati i Danmark, 2003

meget kompliserte EU-beslutningsprosessene at det er blitt vanskeligere for befolkningen å holde seg informert om politiske spørsmål.

■ I forhold til EU-systemet er deltagelsen så å si ikke-eksisterende. Her er det nok skapt demokratiske institusjoner, men det er intet liv i dem.

■ På en rekke områder er det avgitt suverenitet fra den danske stat til EU, herunder til Europa-domstolen. Det ligger i selve suverenitetsavgivelsen at det er blitt vanskeligere for de nasjonale danske myndigheter å styre disse områdene – også selv om Folketing og regjering har fått større innflytelse på EUs beslutninger. Med initiativet til EU-lovgivning i hendene på Kommisjonen er det vanskelig for regjering og Folketing å kontrollere beslutningsdagsorden.

■ Omtrent halvparten av den danske befolkning mener at vi i EU har «mistet vår selvbestemmelse», og at «de viktigste ting nå avgjøres fra Brussel.»

■ Tilfredsheten med beslutningsstrukturene i Danmark følges av en demokratisk bekymring for avgivelsen av suverenitet til EU.

■ [...] tilslutningen til EU har lagt et press på vår nasjonale selvforståelse og skapt nye

konflikter i befolkningen.

Dette tatt i betraktning, samt at professor Jørgen Goul Andersen i delrapporten «Europa for folket» konstaterte at «EUs demokratiske tilstand på stort sett alle punkter er dårlig eller utilfredsstillende», skulle man kanskje tro gjorde at alarmklokker ringte og at man tok et skritt tilbake. Men den gang ei. Siden 2003 har ytterligere EU-«reformer» og traktater flyttet enda mer makt fra Folketinget i København til EU-systemet i Brussel.

Danmarks ferske statsminister Helle Thorning-Schmidt er kjent for en hard linje i EU-spørsmål. Hun er er partileder i Sosialdemokratiet, har vært EU-parlamentariker og er gift med sønnen til tidligere EU-kommissær Neil Kinnock. Thorning-Schmidt var sterkt imot folkeavstemning om EUs Lisboa-traktat i 2007/08 og levde i desember 2007 at «Traktattekster kan aldri noenensinne bli folkelige. Men jeg tror danskerne gud skje lov har bedre ting å beskjefte seg med enn å lese EU-traktater.» Thorning-Schmidt uttalte til Information at man «burde ikke belemre velgerne når det ikke avgis suverenitet, og når det ikke er vesentlige endringer av det EU vi kjenner i dag.»

Noen dager senere skrev tidligere Nordlysredaktør Ivan Kristoffersen i Nationen at «Det var forbausende nok sosialdemokratenes leder, Helle Thorning-Schmidt, som tok tyren ved hornene og meddelte velgerne den omstridte beslutningen» om at Lisboa-traktaten ikke sendes til folkeavstemning. Med det «tok hun på seg mye av ansvaret for det mange dansker oppfatter som en udemokratisk handling», mente han. Flere danske sosialdemokrater ønsket folkeavstemning, blant annet folketingsmedlem Thomas Adelskov som sa til Politiken at «Mange har sett fram til å skulle stemme, nå kommer det en lightutgave av traktaten, og det vil være fint å ta en avstemning om den, så vi kan komme ut og diskutere EU med befolkningen.» De møtte imidlertid kontant motstand fra Thorning-Schmidt: «Det er ingen områder vi unntar fra partidisciplinen. Og slett ikke et så viktig område som EU.» Hennes regjering har signalisert en mer EU-positiv linje. Kursen er også der satt på autopilot. Kanskje står de danske EU-forbehold for fall, og ny folkeavstemning om ØMU kan man ikke se bort fra.

Det er imidlertid utbredt skepsis mot mer union blant danske velgere. I samtlige folkeavstemninger siden landet ble medlem i 1973 har minst 40 prosent stemt nei, og to ganger er det blitt neiflertall (Maastricht-traktaten i 1992 og ØMU/euro i 2000). I forkant av Folketingsvalget i Danmark høsten 2011 gjennomførte Gallup på oppdrag fra Folkebevægelsen mod EU

en meningsmåling blant 1 314 danske velgere med følgende spørsmål: «Som medlem af EU er store dele af den danske lovgivning bestemt af EU. Er du enig eller uenig i, at EU skal bestemme mere enn i dag?». Kun 23 prosent svarte «enig» eller «overveiende enig», mens 41 prosent svarte «uenig» og 29 prosent «overveiende uenig». Flertallet mot økt EU-makt finner man ifølge Gallup i samtlige danske regioner, i alle aldersgrupper og alle partier, inkludert hos Thorning-Schmidts sosialdemokrater. Det gjør neppe nevneverdig inntrykk.

I juni 2004, etter nok en rekord i lav deltakelse i et EU-parlamentsvalg, uttalte Tommy Möller, professor i statsvitenskap ved Universitetet i Stockholm til Dagens Nyheter at «dagens innbyggere forventer delaktighet og innflytelse over det som berører deres tilværelse», og at «nettopp selve mangelen på folkelig deltakelse har hittil vært forutsetningen for den fordypende integrasjonsprosessen i EU». I dagens krevende situasjon er det kanskje tid for å lytte til Einar Førdes råd fra 2003 om at «alle venner av europeisk integrasjon bør stanse opp litt og reflektere over de vanskelighetene EU sliter med om dagen». Er det kanskje tid for å sette på bremsene? Alternativt kan selvsagt EU fortsette snublingen fram mot stadig mer union. Jeg har en snikende mistanke om hva som blir resultatet.

Av Jo Stein Moen
standpunkt@neitileu.no

Av Jo Stein Moen
Ap-medlem, skribent
og styremedlem i
Nei til EU

Radikale røtter

I Standpunkt 5/2011 skriver Sten Risvoll, 16. kandidat for Sosialistisk Venstreparti ved årets lokalvalg på Stord, en kritisk kommentar til min artikkel om det radikale ja til EU i Standpunkt 4/2011. Innledningsvis skriver han at «heile artikkelen tar for seg ordet 'radikal' i ulike samasetjingar». Det er nok ikke helt presist, all den tid kun fire setninger i den to sider lange artikkelen handler om akkurat det.

Risvoll påpeker videre at undertegnede burde kvalitetssikret nettleksikonet Wikipedias definisjon av radikal (= radix = rot), eller tolket Wikipedias definisjon noe bedre. Der har han et poeng. Han har selv funnet ut at det i Bokmålsordboka til Universitetsforlaget framgår at begrepet «radikal» stammer fra det latinske adjektivet «radix», som altså «har med røttene å gjøre». Risvoll mener undertegnede «ikkje heilt veit kva han skriv om», fordi jeg med basis i Wikipedia bokstavelig talt i en parentes tolket begrepet «radikal» som rot i betydningen «kaos». Som sønn av to botanikere og med flere års sommerjobb som assistent ved populasjonsøkologiske feltstudier på myr, der røtter og latin står helt sentralt, burde jeg nok satt radikalisme i sammenheng med rot/røtter framfor rot/kaos. Imidlertid vil nok en del fastholde at radikalisme og omveltende/ytterliggående endringer tidvis kan medføre et visst kaos.

Sten Risvoll spør avslutningsvis om jeg mener SV og Venstre er «rotete parti, forstått som at dei arbeider for å få til kaos/uorden?». Tja, ingen kan vel i dag anklage regjeringspartiet SV for å jobbe målrettet for kaos og uorden. Det samme gjelder kanskje Venstre, skjønt situasjonen i forhold til etablering av borgerlig byråd i Oslo i skrivende stund muligens rettferdiggjør betegnelsen. Risvoll og undertegnede synes imidlertid å være nokså enige om én ting, nemlig at det såkalt radikale ja er «berre tull».

Faksimile fra Standpunkt 5-2011.

Av Odd Handegård
Tromsø

Enda et håpløst EU-direktiv

EUs «fornybardirektiv» går ut på at EU- og EØS-landene innen 2020 skal redusere det totale utslippet av klimagasser med 20 % (ut fra nivået i 1990), og samtidig sikre at 20 % av den energien som brukes, er fornybar.

I noen grad skal energien skaffes til veie gjennom egenproduksjon av ny, fornybar energi. Dette høres kanskje fornuftig ut, men ser man nærmere etter, tyder mye på at direktivet kan bli et av de aller verste sett med norske øyne. Verre enn både datalagrings-, post- og Schengen-direktivene. Hvordan kan dette henge sammen?

Merkelig forskjellsbehandling

I utgangspunktet er svært mye av den energien som brukes i Norge både «grønn» og fornybar. Husholdningenes energibruk er nesten 100 % ren. Det samme gjelder det offentlige og delvis også industrien. Unntaket er først og fremst transportsektoren (biler, båter og fly). Her har vi samme problem som EU-landene. Men totalt sett er Norge likevel i en klasse for seg: Av den totale energibruken i Norge, er i underkant av 60 % helt ren, fornybar energi, mens alle EU-land befinner seg langt hinsides dette. Situasjonen i EU er at kun 8,5 % er fornybar energi (gjennomsnitt for hele EU). I Sverige – som er det «reneste» EU-landet – er prosenten ca. 39. Den skal økes til 49 %. Likevel ønsker EU at Norge skal opp fra nesten 60 % til svimlende 72 % fornybar energi i 2020. Norge prøver å forhandle seg ned til 67,5 %

Det er vanskelig å finne noen fornuftige argumenter for disse meningsløse kravene til Norge. Vi skal altså øke bruken av fornybar kraft til rundt 70 %, mens EU-landene selv har som mål i gjennomsnitt å komme opp til 20 %. Det lille jeg

EU krever mer fornybar energi. «Av den totale energibruken i Norge, er i underkant av 60 % helt ren, fornybar energi, mens alle EU-land befinner seg langt hinsides dette. Situasjonen i EU er at kun 8,5 % er fornybar energi», skriver Odd Handegård. Bildet viser Eidsfossen kraftverk i Gloppen.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

har funnet som en slags begrunnelse, er Norges rikdom (nasjonalprodukt) og at vi er så griseheldige at det regner nokså mye i løpet av et år. Derfor bør vi bidra ekstra.

Vindmøller o.a. styggedom

Den måten Norge skal bidra på, har jeg redegjort for mange ganger tidligere: Vi skal først og fremst bidra med utbygging av stygge, ulønnsomme og statsubsidierte vindmøller langs den praktfulle hurtigruteleia. Strømmen skal eksporteres, og selges med tap. Det planlegges nå en serie sjøkabler til kontinentet. Norske forbrukere skal til og med betale kablene for at EU skal få en mikroskopisk økning i sin fornybar-prosent.

Hva saken gjelder

Den samfunnsutviklingen som planlegges i EU, er på kollisjonskurs med det som har vært norsk politikk de siste 100 årene. Forutsetningene for å bygge og bo i et land, varierer over hele kloden. Alle områder har sine fordeler og alle har sine ulemper. I Norge er ulempene knyttet til et forholdsvis kjølig klima, til ikke-optimale forhold for jordbruket i deler av landet, til mye fjell og kupert terreng som vanskeliggjør utbyggingen av veier og jernbane, og til en spredt bosetting som gjør det kostbart å opprettholde en god infrastruktur for hele befolkningen.

Men vi har naturligvis også fordeler. En kort periode framover

har vi olje og gass, mens vi på mer permanent basis blant annet har de fornybare fiskeresursene og vannkrafta. Vi er i Norge henvist til å basere oss på begge deler, både på ulempene med å bo og arbeide i Norge og på de store naturgitte fordelene vi har. Fordelene gjør det mulig å akseptere ulempene. Det er *helheten* av fordeler og ulemper som er det norske samfunnet, og den kan ikke styres av EUs fire såkalte friheter. Det vil være absurd om norske byråkrater og politikere gjennom en perspektivløs sektorpolitikk skulle klare å forkludre dette ved å gå Gudbrand i Lia en høy gang.

Av Anders Hamre Sveen
Fagleg ansvarlig i Raudt

Sei nei til vikarbyrådirektivet

Det er særst viktig at Noreg seier nei til å gjere EU sitt vikarbyrådirektiv til ein del av norsk lov.

Raudt går inn for eit totalforbod mot private vikarbyrå, men alle dei som rett og slett meiner at reguleringa av arbeidslivet i Noreg ikkje skal styrast frå Brussel, bør òg bli med i kampen for at Noreg nyttar reservasjonsretten mot vikarbyrådirektivet.

Arbeidsministeren seier at ho ikkje vil at vikarbyråbransjen i Noreg

skal vekse. Skal ho få det som ho vil, må regjeringa syte for at vikarbyrådirektivet ikkje vert innført i Noreg.

Det er ikkje sant at vikarbyrådirektivet syt for same løn- og arbeidsvilkår for innleidde medarbeidarar som dei som er direkte tilsett på ein arbeidsplass har. Vikarbyrå vil lett kunne snike seg rundt reglane om sjukeløn ved å opprette ein filial i det EØS-landet som har den dårlegaste lovgjevinga i høve til

stillingsvernet. Vikarbyrådirektivet syt heller ikkje for at innleidde arbeidadar har lik pensjon som dei fast tilsette.

Det verste med vikarbyrådirektivet er likevel at det set viktige deler av arbeidsmiljølova i fare, heilt konkret § 14-12, ein paragraf som set klare grensar for innleie av arbeidskraft. Om vikarbyrådirektivet vert innført, så vil vikarbyråbransjen auke i omfang, stikk i strid med det som arbeidsministeren seier er

hennar ønske.

Dei argumenta om faglege rettar som vart nytta mot EU sitt tredje postdirektiv på Arbeidarpartiet sitt landsmøte er òg gyldige om vikarbyrådirektivet.

Raudt er imot både EU og EØS, og stor dei delane av fagrørsla som no krev at Noreg tek i bruk reservasjonsretten mot vikarbyrådirektivet. Me vonar at me får mange allierte i kampen mot vikarbyrådirektivet.

Uhøytidelig X-ord med lett EU-vri

Bokpremier til tre heldige vinnere. Send inn!

Nr. 6-2011

■ Vi trekker tre korrekte svar, og vinnerne vil motta en bokpakke. Klipp ut kryssordet og send det til **Nei til EU, Storgata 32, 0184 Oslo**, eller skann det inn/fotografer kryssordet og send det til **standpunkt@neitileu.no**.

Navn: .....

Adresse: .....

1	2	3	4		5	6		7	8	9	10	11	12
13				14				15					
16			17						18				
19		20			21	22				23			
	24		25					26		27		28	29
30			31									32	
33		33b	34			35			36	37			
38			39						40				
41		42	43	44	45	46	47		48	49	50	51	
52		53				54			55			56	
57	58							59	60		61		
62			63		64	65				66			67
68						69	70		71		72	73	
74							75						

VANNRETT:

- 1. Skumle stoffer i hudkrem
- 8. Vi
- 11. Etter døden
- 13. Hellig krus
- 14. Ofre seg
- 15. Absolutt ja-mann (død)
- 16. Audiovisuelt
- 17. Lønnstabell
- 18. Stekemiddel
- 19. Det europeiske fotballforbundet
- 21. Sjarmerende partiledere
- 24. Europeer
- 27. Tettsted i Vestfold
- 29. Antall forbundsledere med vetokrav mot vikarbyrådirektivet
- 30) Flyselskap som ansetter nye flygere
- 31) Fotballklubb i manges hjerte
- 33) Spilleform fra Norsk Tipping
- 35) Liten gutt i Spania
- 37) Korthånd
- 38) Somliga går i trasiga
- 39) Øy utafor EU
- 40) Peanøtter
- 41) Øyne
- 42) Venner av Nei til EU
- 51) Utelukkende
- 52) Europadepartement
- 53) Uvøren
- 54) Frost
- 55) Ja-parti i utakt med egne velgere
- 57) Påtroppende NUPI-sjef
- 59) Svi
- 61) Feste
- 62) Er Enzenbergers bok om "Det myke monsteret i Brussel"
- 64) Kandidat som SV-leder
- 68) Versjon
- 69) Togbedrift

- 71) Rauter
- 72) Global organisasjon
- 74) Kandidat som SV-leder
- 75) PR

LODDRETT:

- 2) Leder for tøft forbund
- 3) Pussig
- 4) Sentral kommune i Finnmark
- 5) Nåde
- 6) Standpunkt med stor støtte
- 7) Vil EU unngå for enhver pris (eng./latin)
- 8) Mytisk skikkelse
- 9) Nazi-organisasjon
- 10) Pakke
- 11) EU-formannskapsland
- 12) EU-servilt tilsyn
- 13) Kurve
- 14) Hvert 4. år
- 15) Et av hjulene på bilen
- 20) Først
- 21) Spesielt kjøtt
- 22) EU-institutt ved UiO
- 23) Du
- 33b) Høyreleder
- 25) Lett Vogn
- 26) Irland
- 28) E-post (eng.)
- 32) En Anthonson
- 34) J
- 36) Observasjonspost
- 37) Andre valg (eng.)
- 41) Beskyttelsesutstyr
- 43) Merke
- 44) Avskjed med æren i behold
- 45) Utgang
- 46) Bygge over
- 47) Markens grøde
- 48) Kristin Halvorsen
- 49) Plagsom avtale

- 50) Framvoksende makt
- 56) Denge
- 58) Viktig grunnlovsforsikring
- 59) Dø ut
- 60) Positiv respons
- 63) Mat med høysesong om høsten
- 64) Studer
- 65) Smertelyd
- 66) Vil unge være
- 67) Litt
- 68) Politisk ungdomsorganisasjon
- 70) Senior
- 73) Landsmøte

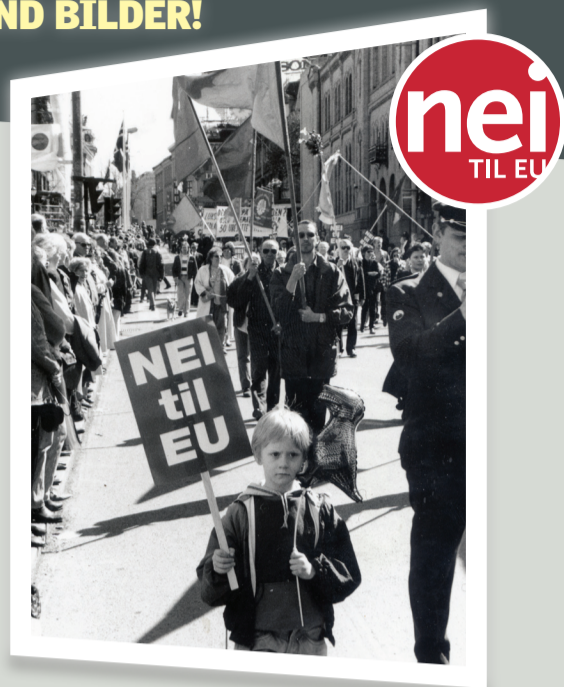
Løsningen på kryssordet fra 5-2011

1	H	2	A	3	B	4	E	5	R	6	M	7	A	8	J	9	A	10	P	11	A	12	N
13	E	14	B	15	E	16	E	17	A	18	Ø	19	L	20	A	21	N	22	D	23	24	25	A
26	M	27	C	28	N	29	A	30	N	31	N	32	A	33	R	34	Ø	35	L	36	37	38	A
39	I	40	B	41	S	42	E	43	N	44	B	45	V	46	S	47	O	48	S	49	50	51	O
52	N	53	O	54	B	55	E	56	L	57	E	58	M	59	U	60	N	61	E	62	63	64	I
65	G	66	L	67	U	68	T	69	E	70	L	71	E	72	D	73	I	74	75	76	77	78	Å
79	O	80	L	81	T	82	R	83	O	84	I	85	K	86	A	87	D	88	89	90	91	92	L
93	L	94	O	95	S	96	E	97	N	98	Z	99	E	100	N	101	B	102	103	104	105	106	E
107	A	108	L	109	I	110	H	111	O	112	R	113	S	114	E	115	N	116	117	118	119	120	U
121	U	122	N	123	D	124	E	125	R	126	S	127	T	128	129	130	131	132	133	134	135	136	K
137	S	138	T	139	A	140	N	141	G	142	E	143	R	144	145	146	147	148	149	150	151	152	E
153	S	154	Y	155	N	156	G	157	E	158	159	D	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	L
170	E	171	N	172	S	173	E	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	E
189	N	190	E	191	K	192	T	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	I

Vinnerne var:

- Jens Kihl, 0458 Oslo
- Inger-Johanne Rykkuin, 7099 Flatåsen
- Lars Moa, 7500 Stjørdal

HISTORIEBOKPROSJEKTET: Bilder fra EU-kampen - SEND BILDER!

Billedgruppen, som jobber med illustrasjoner til den store historieboka til Nei til EU, vil også i dette Standpunkt minne dere om at vi trenger flere gode bilder.

Vi har fått en god del reaksjoner og bidrag fra folk som husker, tok bilder og som var med i den lange kampen fram mot folkeavstemningen i 1994. Vi takker dem som har tatt vare på bilder og gitt tilbakemeldinger, men er helt sikre på at det fremdeles eksisterer en hel gullgrube i form av gode illustrasjoner i private fotoarkiv i de mange Nei til EU-hjem over hele landet – fra Lindesnes til Kirkenes.

Vi er selvsagt ute etter «alt», men denne gang går oppfordringen spesielt til dere som har bilder fra de mange demonstrasjoner i all slags vær som dere var med på i årene fra 1992 og framover.

I disse årene var det en rekke lokale initiativ som mobiliserte fram den utrolige bredden og styrken Nei-bevegelsen fikk under organisasjonsbyggingen som foregikk. Hovedkampen sto i hverdagen – der ute. Dette vil vi gjerne gjenspeile i historieboka.

Viktige var også de mange møtene og debattene som ble avholdt, en god del av dem også med våre motstandere på ja-siden. Mange av disse møtene var i små lokalsamfunn og i mindre forsamlinger, men bilder som treffer nettopp dette lokale engasjementet er av stor verdi når sannheten om EU-kampen skal illustreres.

Bilder av «kjendisene» på nei-siden som deltagere på slike små eller store møter er også av stor verdi. Som nevnt i en tidligere artikkel er nærportretter som dokumenterer de tusenvis av stands og utdelingsaksjonene av stor betydning. Det bildet nettopp du tok kan være av betydning.

Som sagt: Om du orker å lete litt og ta kontakt med oss, så er vi deg veldig takknemlig. Prøv å huske situasjonen og tidspunktet for når bildet ble tatt. Alle bilder er nyttige, om de ikke benyttes i boka, vil de uansett legges inn i bildebasen til Nei til EU.

Historieboka vil bli fortellingen til yngre generasjoner om hvordan det er mulig å mobilisere folk, som tidligere ikke har vært spesielt engasjert i politikk, til å bli med og utgjøre den avgjørende forskjellen som driver fram et seirende lag.

■ **Scannede bilder** sendes bilder@neitileu.no. Husk navn og telefonnummer til deg selv, og litt forklaring rundt bildet. Hvor, hvem er med og så videre.

■ Papirbilder sendes:

Nei til EU
ved Eivind Formoe
Storgata 32
0184 Oslo

Kristine Mollø-Christensen

Leder av billedgruppen

KALENDER

For mer informasjon om arrangementene, se neitleu.no/hva_sjker

Oktober

22.-23. oktober: Rådsmøte i Nei til EU. Rådet i Nei til EU er sammensatt av to representanter fra hvert fylke (en av hvert kjønn oppnevnt av fylkesstyret), 20 direktevalgte rådsrepresentanter, styret, samt tre representanter fra UMEU. I tillegg har hvert studentlag mulighet til å møte med én observatør.

25. oktober: Vest-Agder Nei til EU inviterer til åpent møte om alternativer til EØS i Søgne.

25. oktober: Temamøte om EØS: Hvilke alternativer har vi til EØS-avtalen? Vest-Agder Nei til EU inviterer til åpent møte om alternativer til dagens EØS-avtale. Leder i Nei til EU, Heming Olausen innleder om temaet: Hvilke alternativer har vi til EØS-avtalen?

26. oktober: Oslo Nei til EU inviterer til medlemsmøte med landsmøtesaker og politisk innledning om eurokrisa, ved Christian Anton Smedshaug, påtroppende leder for Landbrukets utredningskontor og forfatter av bok om den vestlige finanskrisa.

26. oktober. Seminar om EØS og miljø. Hvilke rammer setter EØS for arbeidet med klima og miljø? Dette er blant spørsmålene som søkes belyst når prosjektet Alternativer til dagens EØS-avtale inviterer til seminar om EØS og miljø. Blant innlederne er Hans Christian Bugge som har laget den eksterne utredningen for Europautredningen om EØS-avtalens rolle og betydning på miljøvernområdet.

28. og 29. oktober: Konferanse om EØS og lokaldemokratiet på Lillehammer. Oppland og Hedmark Nei til EU ønsker å sette fokus på EØS-avtalen, med dens innhold og hvordan den påvirker lokaldemokratiet. Vi ønsker også å belyse alternativer til dagens EØS-avtale. Er Norge tjent med nåværende EØS-avtale? Hovedinnleder vil være Mette Nord, nestleder i Fagforbundet.

November

11.-13. november: Nei til EUs landsmøte på Rica Seilet hotell i Molde. Se eget oppslag side 12.

Endepunkt

«Den siden som forsøker seg med triks og slagord vil tape»

THORBjørn JAGLAND, Dagbladet 12. mars 1994.

PÅ SISTE

ÅRBOKA 2012:

Mange alternativ til EØS-avtalen

– Her får vi for første gong ein samla presentasjon av dei tenkjelege alternativa til EØS-avtalen, seier Heming Olausen, leiar i Nei til EU.

Han er medredaktør for Årboka 2012 saman med Marianne Granheim Trøyflat og Morten Harper.

– Som det vert antyda i tittelen framhevar årboka fleire moglege alternativ til dagens EØS-avtale. Og det er heilt medvite. Vi er framfor alt ute etter den breie samfunnsdebatten. Dette er eit krevjande spørsmål, og det er mange som ikkje har teke stilling.

Opnar debatten

Heming Olausen meiner at det ville vere innsnevrande å konkludere om berre eitt alternativ.

– Ved å vise at det er mange vegar å gå, ønskjer vi å opne denne debatten og bidra til at fleire vil tenkje nytt om tilhøvet mellom Noreg og EU. Vi vil slå hol på myten om at det berre er to alternativ, anten dagens EØS-avtale eller EU-medlemskap, når det i realiteten er fem, seks, sju ulike alternativ, seier han.

– Eit anna poeng i boka er at vi prøver å påvise at EU uansett har interesse av å ha eit ryddig avtaleforhold til Noreg, sjølv om den avtalen ikkje skulle heite EØS. Paradoksalt nok er det vi på neisida som anser EU som ein rasjonell aktør som veit kva interesser dei har. Det er ikkje fruktbart å demonisere EU i denne samanhengen.

Han understreker at det ikkje er tilfeldig at årboka kjem nett no.

– Vi har tilpassa utgjevinga til rapporten frå Europautredningen, som kjem før jul. Denne årboka er også spesiell, ved at den knyt seg til prosjektet Alternativer til dagens EØS-avtale, som kjem med ein rapport over jul. Vi ventar den rapporten vil hente inspirasjon frå årboka.

ÅRBOK

Årboka 2012. Kjøp årboka du også! Den er også ei perfekt julegave til politisk interesserte lesarar.

Årbok 2012: Alternativer til EØS-avtalen

■ Årbok 2012 er 128 sider. Medlemstilbod (inkl. porto): kr 225,-

■ Blant bidragsytarane er Nikolai Astrup, Halvard Bakke, Helene Bank, Hildegunn Gjengedal,

Sigbjørn Gjelsvik, Erik Lahnstein og Dag Seierstad.

Les om:

- Problema med EØS. Kvifor treng vi alternativ til dagens EØS-avtale?
- Internasjonal handel. Gjer WTO EØS-avtalen overflødig? Kva er trendane i norsk utanrikshandel?
- Sveitsisk løysing. Sveits sa nei til

EØS og har inngått egne avtalar med EU. Har vi noko å lære av Sveits?

- Reforhandling. Korleis kan dagens EØS-avtale endrast?
- Ei norsk løysing. Finst det ein egen veg for Noreg i møte med EU?
- Årskavalkaden. Dei viktigaste hendingane i EU og i tilhøvet mellom Noreg og EU vert oppsummert.

Ei bruksbok

I tillegg til å vere ei spennande bok i seg sjølv, skal årboka i aller største grad vere ei bruksbok som vi vonar vil bli brukt i heile 2012 og framover.

– Vi har lagt opp til eit høgare opplag for denne årboka, og vi ventar stor etterspurnad.

Heming Olausen understreker at han meiner alle artiklane er svært lesverdige.

– Men eg vil særleg framheve Sigbjørn Gjelsvik si grunnleggjande analyse av kvifor det trengst alternativ til dagens EØS-avtale. Og det er også viktig å nemne Dag Seierstad sin årskavalkade over

hendingane i året som har gått, seier han.

Denne kavalkaden har vore fast med i alle årbøkene sidan den første årboka i 1999.

Av Sindre Humberstet
sindre.humberstet@neitleu.no

Neste Standpunkt
Frist for innsendte bidrag til nummer 1-2012 er 1. desember.